

waren die fabrieken òf naar het Oosten overgeplaatst, òf zij vervaardigden, wanneer zij in het nieuwe oord al weer op gang waren gekomen, oorlogsmateriaal.

Fedosof trachtte in zijn betoog de toestand in al zijn gecompliceerdheid te schilderen, zonder iets te verzwijgen of te verbloemen. Zelfs Liebermann was benieuwd, wat de directeur op Fedosof's mededelingen zou zeggen. Hij verwachtte een heftige reactie. Doch aan het gezicht van Wasili Maximowitsj was slechts te zien, dat hij aandachtig luisterde en dat zijn hersens ingespannen werkten. Hij was tevreden, dat hij eindelijk een duidelijk beeld had gekregen van het verwarde beheer van de technische bevoorrading, iets wat hem tot dusver had ontbroken. Hij dacht reeds na over de eerste meest noodzakelijke maatregelen.

Liebermann, die er bij stond als iemand die onrechtvaardig door het lot en door de mensen vervolgd is, verwachtte vergeefs donderslagen en bliksems naar zijn hoofd geslingerd te krijgen en prepareerde even vergeefs een lange verdedigingsrede. Wasili Maximowitsj ontbood zijn secretaresse, dicteerde een kort bevel aangaande de organisatie van de nieuwe afdeling onder directie van Fedosof en ondertekende het onmiddellijk.

— Nog één vraag, kameraad directeur, — zei Fedosof. — Wij hebben een gemeenschappelijke balans, één gezamenlijk financieel beheer. Kunt u ons ook in dit opzicht scheiden?

Daar Batmanof voelde aankomen, dat Liebermann Fedosof de eerste tijd dwars zou zitten, verordende hij telefonisch de nieuwe afdeling een zelfstandige balans te geven.

De hoofdboekhouder wierp tegen, dat men de afdeling niet onmiddellijk kon scheiden, dat men moest wachten, tot het lopende rekeningsjaar werd afgesloten; dat het trouwens beter was er geheel van af te zien, daar de maatregel niet in het belang van de boekhouding was.

— Maar wel in het belang van het bouwbedrijf. Onthoud toch eindelijk eens, dat uw boekhouding in dienst staat van het bouwbedrijf en niet andersom! Ik wil niet op uw jaarbalans wachten! En erger mij zo weinig mogelijk met een verschrikkelijke afrekening, anders zal ik mij eens met uw boekhouding bemoeien en de hele zaak vereenvoudigen. . . . U kunt gaan, voert de splitsing door, — wendde Batmanof zich tot de beide bevoorradingsspecialisten. — En denkt eraan: geen intriges en geen streken. U kunt het land aan elkaar hebben, antipathie en andere dramatische gevoelens jegens elkaar koesteren, maar op het werk moet men elkaar helpen, moet men vrienden zijn

en elkaar zelfs omhelzen, als het nodig is. Laat ik niet horen, dat jullie aan het krakelen zijn geslagen!

Liebermanns dikke en brede gelaat met zijn grote neus en doffe ogen had een uitdrukking van ironie en trots. Dat bracht Wasili Maximowitsj ertoe, nadat hij Fedosof had laten gaan, Liebermann nog even in zijn kantoor te houden.

— Voor de wanorde, die ik in uw afdeling heb aangetroffen, had ik u stevig de mantel dienen uit te veggen. Ik heb mij beheerst, in de veronderstelling, dat u voor uzelf de nodige conclusies zou trekken en het op prijs zou stellen, dat ik zo delicaat ben geweest. Ik heb mij vergist, conclusies hebt u niet getrokken, mijn delicaatheid hebt u niet gewaardeerd, dat zie ik aan uw gezicht. Als ik zo naar u kijk, vraag ik mij af: wat bent u voor een man, Liebermann? Als vijand kan ik u niet beschouwen. Maar u hebt nog geen hand uitgestoken om ons te helpen. Alles is bij u binnenste buiten gekeerd. U ziet er niet uit als een stommeling, maar u kletst een heleboel onzin. U moet eens goed over uzelf nadenken, anders loopt u gevaar zo ver achterop te raken, dat u ons niet meer zult kunnen bijbenen. Het is nu oorlog.

— Geeft u mij liever mijn ontslag. Ik hoor hier niet, ik ben het werken verleerd, — zei Liebermann deemoedig, maar niet oprecht.

— Zet dat maar uit uw hoofd, Liebermann, maak geen scènes. Ik houd helemaal niet van hetgeen, waarop u mij vergast. Wat ik van u nodig heb is eerlijkheid en oprechtheid. Wees elke minuut uzelf, speel geen comédie, stel de dingen precies zoals zij inderdaad zijn. Ik wens mij categorisch te vrijwaren van nieuwe wanorde in uw zaken. Dat zijn immers ook in zekere zin mijn zaken, nietwaar? Laten wij ze dus keurig in orde houden.

— Ik werk dag en nacht, ik sloof mij uit wat ik kan. Lieve hemel! En nooit is het goed. . . .

— U moet uw werkwijze veranderen. Wij hebben het er samen over gehad, weet u nog wel? Jammer, dat ik het moet herhalen. Ik waarschuw u echter, dat dit de laatste keer is.

Batmanof zweeg even, op antwoord wachtend. Liebermann tuurde voor zich uit.

— Hebt u de gedachten van Leo Tolstoj gelezen, die door intieme vrienden van hem opgetekend zijn? — vroeg de directeur onverwacht.

— Ja, die heb ik wel gelezen, — antwoordde Liebermann onzeker en verwonderd.

— Ik wil een van zijn gezegden aanhalen. Vooral voor u is

het nuttig het in gedachten te houden. Leo Nikolajewitsj Tolstoj heeft gezegd, dat de mens lijkt op een breuk, waarbij de teller datgene is wat hij werkelijk betekent en de noemer datgene wat hij over zichzelf denkt. Hoe groter de noemer, des te kleiner is de breuk. Wanneer de noemer oneindig is, dan is de breuk gelijk nul. Een goede uitspraak, nietwaar?

Liebermann zweeg. In zijn gebogen hoofd met het rossige, borstelige haar en in zijn dikke nek had hij iets koppigs als bij een stier.

— U moet u aanwennen iemand aan te kijken, wanneer hij u onplezierige, maar rechtvaardige dingen zegt! — zei Batmanof met een lichte stemverheffing. — U loopt de kans, om met Tolstoj te spreken, als uitkomst nul te krijgen. — Wasili Maximowitsj maakte een nul met zijn vingers. — Ik zal u een korte bedenktijd geven. Of wij worden het eens, óf ik stel u aan als expeditieknecht bij Fedosof.

Na dit onderhoud liet de directeur Liebermann enige tijd met rust, hij kende de kracht van zijn argumenten. Met des te grotere energie zette Batmanof zich aan het werk om Fedosofs afdeling op dreef te helpen. Hij maakte persoonlijk kennis met iedere functionaris van de nieuwe afdeling en woonde de eerste vergadering van het collectief der afdeling bij.

Samen met Fedosof legden zij een centraal depot aan, controleerden de goederen in de magazijnen en bepaalden de volgorde van de verzending der transporten naar het traject over de winterse verbindingsweg.

Niet ver van de haven koos Batmanof zelf een plaats voor het laden en lossen: in de loop van drie dagen verscheen er aan de oever van de Adoen een aantal barakken, die de naam „Start” kregen. Hier begon de toekomstige ijsweg over de Adoen. Men kon zeggen, dat hier de pijpleiding begon.

Tegelijkertijd besloot de directeur van het bouwbedrijf naar alle grote steden van het Verre Oosten, Siberië en de Oeral vakkundige mensen te zenden om de ontbrekende materialen en uitrustingen op te sporen en aan te schaffen. Batmanof koos de gevolmachtigden tezamen met Zalkind uit.

De partij-organisator had veel aan zijn hoofd. Hij bereidde zich actief voor op de partijconferentie, die hij vóór de Novemberfeesten wilde houden. Hij was in voortdurende angst om de mensen op de posten langs het traject, die verspreid waren over enorme afstanden, voorlopig geïsoleerd en zelfs niet telefonisch te bereiken. Door de conferentie wilde Zalkind alle bouwers als het ware weer tot elkaar brengen. Het was van belang, dat hij de leidende partijgenoten van de posten beter leerde kennen,

dat hij van hen te weten kwam, hoe men op het traject leefde, en dat hij via hen de bouwers de hun wachtende taken duidelijk maakte.

Op het hoofdkantoor vond een partijvergadering plaats voor de verkiezingen van een nieuw bureau. Behalve Zalkind en Batmanof kregen Kofsjof, Gretsjkin en Filimonof er zitting in. Hierna kwam, op initiatief van de partij-organisator, het collectief van de komsomol bijeen. De leden ervan zetten de directie van het bouwbedrijf de stand van zaken bij hen uiteen. Kolja Smirnof, een breedgeschouderde jongeman met een energiek gezicht en rustige manieren, electrotechnisch ingenieur, zei, nadat hij een zakelijk en uitvoerig betoog had gehouden, ietwat verbitterd, terwijl hij zich tot Zalkind en Batmanof wendde:

— Wij zijn op het ogenblik geen activum, maar een passivum. Het is triest te beseffen, dat wij in een tijd als deze dank zij de kortzichtigheid van de leiding op een dood spoor zijn. Wij moeten de achterstand inhalen. Geeft u ons zo gauw mogelijk werk. Wij hebben wel iets om handen, maar het is ons te weinig.

Tot volle tevredenheid van de partij-organisator werd Kolja Smirnof eenstemmig gekozen tot secretaris van het comité van de komsomol van het hoofdkantoor.

Uit Moskou kwam toestemming op het bouwbedrijf een krant uit te geven. Zalkind was blij en stelde ogenblikkelijk de redactie samen, waartoe hij twee journalisten uit de stad liet overkomen. Zij installeerden zich tijdelijk in het kantoor van de partij-organisator en begonnen dadelijk met het eerste nummer van de krant.

In de afdelingen begon men dagelijks vóór de aanvang van het werk politieke informaties te geven. In de hal van het hoofdkantoor werd een geweldig bord opgesteld, waarop de wedijver tussen de afdelingen in hun vrijwillige verplichtingen vóór de feestdagen stond aangegeven. Het initiatief hiertoe was van Gretsjkin en zijn ontwerpers uitgegaan.

Ondanks dit alles verloor Zalkind Batmanof niet uit het oog en vond hij nog tijd om hem te helpen. Meer dan eens had Wasili Maximowitsj vastgesteld, dat de partij-organisator een open oog had voor de economische behoeften. Met toestemming van het districtscomité van de partij droeg Zalkind zijn plichten als eerste secretaris tijdelijk aan de tweede secretaris over. Tegelijkertijd herinnerde hij voortdurend aan zijn rechten, waar deze maar van nut konden zijn voor het bouwobject.

Hij bood zelf aan met Batmanof, Beridze en Fedosof mee te gaan naar de fabrieksdirecteuren in Nowinsk. De bezoeken hadden ten doel de betrekkingen te regelen, welke de economen

onder elkaar een „gentlemen's agreement” noemen en die bestaan in het bieden van wederzijdse hulp. Batmanof hoopte met de directeuren van de stadsondernemingen tot overeenstemming te komen aangaande de vervaardiging van de ontbrekende uitrusting en enige materialen van hen te krijgen. Op de eerste fabriek kon hij zich er reeds van overtuigen, dat Zalkind zich niet voor niets bij hen gevoegd had.

Fabrieksdirecteur Terechof, een lange, bleke man van een jaar of dertig, begroette hen hartelijk en verheugd, maar nauwelijks repte Zalkind over het doel van hun komst, of hij vroeg rechtstreeks:

— Voor alles wil ik precies weten, welke kameraad Zalkind ik hier voor mij heb, de secretaris van het stedelijk partijcomité of de partij-organisator van het bouwbedrijf?

— Beiden tegelijk, — luidde het antwoord. — Partij-organisator Zalkind roept uw hulp voor het bouwbedrijf in. Zalkind de secretaris van het stedelijk partijcomité, die uitstekend de mogelijkheden van de fabriek kent, moet er voor zorgen, dat de leiding ervan een jegens staat en partij volkomen loyale houding toont ten opzichte van de behoefte van het bouwbedrijf.

Zalkind glimlachte pas, toen Terechof met opgeheven armen uitriep:

— Ik geef mij gewonnen! Ik neem de bestelling van elektroden aan. Ik zal twee lasapparaten geven. Ik zal het metaal met u delen. Over de andere verzoeken zal ik nadenken.

Met het rondtrekken door de stad gingen twee dagen heen. Ook op de andere fabrieken werd Batmanof hartelijk ontvangen, hij vond de directeuren der ondernemingen prettige mensen, sommigen kenden hem nog van vroeger werk in deze streek. Hij voelde dat de stad levendig belang stelde in het bouwobject.

— Al doen ze maar de helft van wat ze beloofd hebben, dan ben ik hun nog enorm dankbaar, — zei Batmanof, tevreden over de reis.

— Zij zullen meer doen dan ze beloofd hebben, — merkte Michail Borisowitsj met overtuiging op. — Zij doen altijd meer dan zij beloven.

De leiders van het bouwbedrijf maakten zich ook zorgen over de reserves aan mensen. Volgens de berekeningen van Beridze en Gretsjin diende het aantal werkkrachten op zijn minst verdubbeld te worden. Op de posten langs het traject was gebrek aan timmerlieden, chauffeurs, lassers, marconisten en ongeschoolde arbeiders. De plannen, die voor de winter waren opgesteld, konden mislukken. De evacuatiegolf uit het Westen

rolde niet tot hier door. Er was maar één uitweg: in de streek zelf de nodige mensen te vinden, ofschoon er hier altijd, zelfs in vreedstijd, gebrek was geweest aan arbeidskrachten. Batmanof en Zalkind besloten samen naar Roebezjansk te gaan, om in dit probleem tot een oplossing te komen.

Bij de voorbereidingen tot de winterwerkzaamheden trok men er zich als het ware niets van aan, of de nieuwe technische oplossingen al dan niet gevonden waren.

— Batmanof handelt, of wij hem het nieuwe project al op een bordje gepresenteerd hebben en alles ons glashelder is, — merkte Kofsjoef met enige ongerustheid op, toen hij samen met Beridze het kantoor van de directeur van het bouwbedrijf verliet na een van de regelmatige vergaderingen over de verscheping van materiaal.

— Hij vertrouwt op ons, Aljosja, — antwoordde Beridze. — En bovendien weet hij, slimmeling en groot diplomaat als hij is, hoe hij druk moet oefenen op mensen als wij zijn. Of je wilt of niet, heb je op het ogenblik het gevoel, dat je verplichtingen steeds groter worden, en dat jij alleen van alles de schuld bent en je het aanlegwerk al haast remt. Waar of niet?

— Ja, dat is zo. Jij hebt mij er juist op betrapt, dat ik van plan was mijn mensen te verzamelen en hun de duimschroeven aan te leggen.

In werkelijkheid was het zoeken naar nieuwe technische oplossingen nog verre van geëindigd. In de afgelopen tien jaren hadden de Sowjet-ingenieurs in het Verre Oosten een rijke ervaring opgedaan in het aanleggen van spoorwegen en bruggen, of in het oprichten van ingewikkelde industriecomplexen en hadden vele geheimen van de eeuwig bevroren bodem onthuld. Maar een olieleiding had men hier nog nooit moeten aanleggen.

Gewoonlijk gaat aan ieder bouwobject een zorgvuldige bestudering van de omstandigheden en de voorwaarden vooraf, na onderzoekingen en proefnemingen is de tijd pas rijp. Dit was des te noodzakelijker voor zulk een nieuw werk als de aanleg van een pijpleiding. Wat Groebiski, Topolef en hun assistenten verricht hadden, beantwoordde niet aan de opgave en kon in het gunstigste geval als sprinkplank dienen, van waaraf men een andere technische conceptie, de enige juiste, moest zoeken.

Voor een langdurige voorbereiding was reeds geen tijd meer. Beridze moest alles tegelijk doen: het apparaat ombouwen, navorsingen verrichten en ontwerpen opstellen, praktische leiding

geven aan de posten langs het traject. Hij herorganiseerde de technische productie-afdeling met enige onderafdelingen voor de verschillende takken van productie en met een grote ontwerpgroep, waarin alle specialisten op dat gebied werden samengebracht. Kofsjof werd aan het hoofd van de afdeling gesteld en als zijn plaatsvervanger Topolef benoemd. Batmanof en Beridze kwamen tot de conclusie, dat de leiding van de afdeling een veelbelovende combinatie bevatte van de energie en beslistheid van de jonge ingenieur en de ervaring en voorzichtigheid van de oude, waardige specialist.

De nieuwe afdeling toog dadelijk druk aan de arbeid, de hoofdingenieur overstelpte Alexej en zijn mensen letterlijk met opdrachten. Beridze's ideeën ontstonden zo snel, schenen zo onverwacht en gewaagd, dat zelfs ingenieurs, die al heel wat meegemaakt hadden, erdoor werden overrompeld. De voorstellen, die hij over hen uitstrooide, wekten soms twijfel bij hen op en soms zelfs verbouwereerdheid.

Betrekkelijk kalm namen zij Beridze's aanwijzingen op om een organisatieplan op te stellen voor het werk aan de ijsweg voor het vervoer van ladingen met auto's, tractoren en paarden. Georgi Dawydowitsj stelde zich deze weg over de dichtgevroren Adoen voor als een machtige hoofdader, die gelijk een spoorlijn een rechte baan beschrijft. Alexej overdacht de opdracht en ontvouwde haar aan de ontwerpers. Dezen werkten schielijk alles uit, wat verband hield met de weg over het ijs: op welke wijze men de ijsschotsen moest verwijderen, met welke middelen men insneeuwing moest bestrijden en hoe men de weg geschikt kon maken voor het vervoer van zwaar materiaal zoals buizen, locomobielen en onderdelen van de uitrusting.

Vrij sceptisch werd Beridze's bevel tot omwerking van het project op de zogenaamde „barrièreplaatsen” ontvangen; dit waren de meest ingewikkelde en tijdrovende objecten van het bouwbedrijf, zoals overgangen over rivieren en pompstations om de olie over te laden. Beridze eiste de omvang der werkzaamheden tot het uiterste te beperken ten koste van minder belangrijke dingen.

Maar plotseling kwam de hoofdingenieur met het voorstel het traject vrijwel over het hele gedeelte over land van richting te doen veranderen, het van de rechteroever van de Adoen naar de linkeroever te verleggen. . . . Deze gedachte achtten de ontwerpers onjuist en eenvoudig onuitvoerbaar. Weliswaar maakte de verlegging het traject rechter, bekortte de pijpleiding en bovendien hoefde men niet de bergketen van de rechteroever uit de weg te gaan. Vroeger gedane onderzoekin-

gen hadden deze mogelijkheid echter beslist verworpen, daarmede had vastgesteld, dat de linkeroever sterk onder water kwam te staan, wanneer de rivier buiten haar oevers trad. Bovendien betekende verlegging van het traject een volledig afzien van het werk, dat reeds op de rechteroever was verricht, en van voren af aan posten op de linker oever te bouwen.

Dat maakte allen van streek. — Het is je een houthakker wel, hij zet overal de bijl in, — fluisterde men in de afdeling. Kobzef, chef van de ontwerpgroep, een consientieus en ijverig ingenieur met een zachte, niet wilskrachtige gelaatsuitdrukking en haar dat eeuwig en altijd in de war zat, waarschuwde Alexej voor wie hij dadelijk symphatie had gevoeld:

— Kijk, Alexej Nikolajewitsj, hij voert ons in een ondoordringbaar oerwoud! Het is beter hem je tanden te laten zien, hem te overtuigen, dan blindelings te gehoorzamen en nutteloos werk te doen.

Zoals iedereen, die aandeel had gehad in het tot stand komen van het oude project, was ook Kobzef er nog niet geheel van doordrongen, dat zij Beridze hoe dan ook moesten helpen om de middelen te vinden de pipleiding binnen een jaar aan te leggen. Zij zagen in Beridze een onbezonnen gokker, die hals over kop te werk gaat. Zij hadden met Alexej te doen, daar zij veronderstelden, dat hij haast onder dwang Beridze's bepalingen uitvoerde en evenals zijzelf een slachtoffer van de omstandigheden was.

Alexej was als het ware een stootblok tussen twee tegengesteld gerichte krachten. Hij was Beridze's eerste vertrouwensman en de eerste uitvoerder van zijn beschikkingen. Aan de andere kant was hij het, die de directe leiding had over mensen, welke zich nog niet van de invloed van Groebiski hadden losgemaakt. De jonge chef der afdeling poogde geduldig de mensen te overtuigen van het juiste inzicht van Beridze en hij liet geen gelegenheid ongebruikt om hun vertrouwen in de hoofdingenieur in te boezemen. Hij wist maar al te goed, wat er school achter dit schijnbaar onbetrouwbare gemak, waarmee Beridze's technische ideeën ontstonden. De hoofdingenieur behoorde tot het slag vernieuwers, die met ontdekkingen, vonden en vervolmakingen voor de dag komen, wanneer deze het dringendst nodig zijn, wanneer men anders niets meer kan beginnen. Beridze verstond de kunst zijn aandacht te concentreren op het allerbelangrijkste vraagstuk, zag niet op tegen risico en verantwoordelijkheid, had een uitstekende theoretische scholing en een grote ervaring. Zijn leven was een aaneenschakeling van bouwobjecten. En als men eens te weten zou trachten te

komen, wat het belangrijkste in zijn ganse werkzaamheid als ingenieur was, dan zou blijken, dat dat het zoeken naar een uitweg uit allerlei hachelijke situaties en het vinden van die uitweg was.

De gedachte het traject naar de linkeroever te verleggen was niet plotseling gekomen en evenmin op instigatie van hogere instanties. Toen hij in Moskou zijn nieuwe benoeming aanvaardde, had hij reeds begrepen, dat het slagen van de zaak afhing van de omstandigheid, of men de middelen zou vinden de termijn tot een derde te bekorten. Sedertdien had hij alleen daaraan gedacht. Zoals tientallen malen tevoren, stond hij voor de taak tot elke prijs een uitweg te vinden. Beridze kende de Adoen goed, niet van de landkaart, maar van onderzoeken, waaraan hij een paar jaar geleden had deelgenomen. Het had hem dadelijk getroffen, dat men voor de aanleg van de pijpleiding de in vele opzichten ongunstige rechteroever had uitgekozen. Samen met Alexej was hij dadelijk in een vliegtuig gestapt om uit de lucht de voordelen van de linkeroever op te nemen. Daarna had hij de ruwe gegevens van het oude object grondig bestudeerd en zich ervan overtuigd, dat de onderzoekers voor de aanleg van de pijpleiding de linkeroever hadden voorgesteld, maar dat Groebiski dit verworpen had, omdat de posten aan de linkeroever tijdens de overstromingen onderliepen. „In het buitenland zijn al tientallen pijpleidingen aangelegd, voor ons is dit iets nieuws. En indien autoriteiten verklaren, dat men zo geen olieleiding kan aanleggen, moeten wij hen geloven, zij weten het beter dan wij,” — zo oordeelde Groebiski en schakelde de onderzoeken op de rechteroever over.

De nieuwe hoofdingenieur was niet gewoon een blind vertrouwen te hebben in autoriteiten, al waren zij nog zo erkend. De door Groebiski verworpen variant van het traject was te veelbelovend om er zo maar van af te stappen. Beridze wilde zich persoonlijk er van overtuigen, of het overstromingsgevaar van de linkeroever inderdaad zo groot was. En voor het geval dit gevaar reëel zou blijken te zijn had Georgi Dawydowitsj reeds van te voren besloten ook zelfs het verbod een pijpleiding aan te leggen door een gebied, dat geregeld overstroomd werd, niet te beschouwen als iets waaraan niet is te tornen.

Niemand, zelfs niet Alexej, vermoedde, hoeveel ingespannen overpeinzingen het besluit betreffende de nieuwe richting van het traject over het vasteland had gekost. . . . Tot viermaal toe had Beridze een vlucht boven het traject gemaakt en hij had de piloot gekweld door hem uren lang boven de Adoen te laten

cirkelen. . . . Hij had zich in zijn kantoor opgesloten, de topografische kaarten en de schetsen van het project volgeschreven met verbeteringen en zonder onderbreking zijn pijp gerookt; de lucht in het vertrek was tot een groene nevel geworden. . . . Thuis had hij hele nachten door de kamer geijsbeerd of onbeweeglijk op de divan gelegen, terwijl zijn zwarte baard omhoog stak.

Alexej, Batmanof en Zalkind waren de eersten, die het besluit van de hoofdingenieur om het traject te verleggen, vernamen. De directeur en de partij-organisator keurden het idee goed, al was het op het eerste gezicht plotseling opgekomen, al scheen het gewaagd en al eiste het de opheffing van vele posten langs het traject. Alexej bedacht, welke voordelen Beridze's voorstel met zich meebracht en was enthousiast. De hoofdingenieur moest zijn geestdrift zelfs temperen.

— Juich maar niet te vroeg, bereid je voor op moeilijkheden,— ried hij hem aan, toen hij Kofsjoj bevel gaf dadelijk met de uitwerking van de nieuwe variant van het project te beginnen. — Je zult hard moeten werken, vóór het iedereen duidelijk wordt. Je zult nog zien, dat er heus wel mensen zijn, wie mijn voorstel niet aanstaat. . . .

Zo kwam het ook uit. De volgende dag vertelde Kofsjoj Beridze enigszins ontmoedigd, hoe kritisch de ontwerpers de nieuwe beschikking ontvangen hadden. Alexej verzocht de hoofdingenieur met de mensen te gaan praten.

— We kunnen eens met hen praten, Aljosja, — was Beridze het eens. — Maar met praten kun je enthousiaste arbeid niet vervangen. Wij zullen de mensen door het werk zelf geestdriftig maken. Laat hen maar dag en nacht over het project zwoegen, en ik wil wedden, dat die Kobzef van jou en met hem ook de anderen onze trouwste aanhangers worden.

Bij al deze drukte hielden Groebiski en Topolef zich afzijdig. Topolef was in het geheel niet te zien of te horen. Hele dagen zat hij in zijn kantoor. Na vergeefse pogingen met hem in nauwer contact te komen had Alexej besloten de oude man voorlopig met rust te laten. Groebiski voerde als referent van de directeur van het bouwbedrijf Batmanof's opdrachten nauwgezet uit en bemoeide zich op actieve wijze met niets. Hij sloeg de inspanningen van Beridze en Kofsjoj gade en lachte hen uit, dat zij „Amerika wilde ontdekken”.

Toen hij van Beridze's laatste plan hoorde, zei de gewezen hoofdingenieur met leedvermaak tegen de ontwerpers uit de groep van Kobzef, die hem raad kwamen vragen:

— Die baardman voert ons regelrecht naar de rechtzaal. Ik

wens niet bij de verdachten te behoren en daarom blijf ik maar een vreedzaam toeschouwer van de onvermijdelijke ondergang — van hem en van jullie met hem.

Hij bleef echter niet binnen het raam van observatietactiek. Men vertelde hem, dat Beridze, gelijk met zijn opdrachten voor het project aan Kofsjoef, de werkzaamheden op sommige posten aan de rechteroever had stopgezet en ze naar de linkeroever had laten verleggen. Groebiski wachtte de terugkeer van Batmanof af, die voor twee etmalen naar Roebezjansk was gevlogen, en beschuldigde Beridze toen in het bijzijn van de directeur van het bouwbedrijf van onjuiste en onwettige handelingen.

— Uw project is nog niet door de hoogste instanties goedgekeurd, — zei hij met nadruk op elk woord. — Ja, het is nog niet eens gereed. Uw voortvarende beschikkingen zijn slechts uit te leggen als roekeloze lichtzinnigheid. Wat hebben ze voor zin?

— U bent geen openbaar aanklager en ik ben niet van plan tegenover u een verdedigingsrede te houden, — antwoordde Beridze de kleine grimmige man.

— U moet Beridze's richtlijnen veranderen. Zij zijn fout en fataal, — wendde Groebiski zich tot Batmanof. — Als directeur van het bouwbedrijf riskeert u uw hoofd voor zijn overhaasting.

Batmanof had dit protest voorzien en was er op voorbereid. Hij had dadelijk besloten Groebiski op zijn nummer te zetten en Beridze te steunen, hem te laten voelen, welk een verantwoordelijkheid er op hem rustte. Batmanof hoorde geduldig de heftige woordenwisseling tussen de oude en de nieuwe hoofd-ingenieur aan en zei met klem:

— Ik ben niet van plan de hoofdingenieur onder mijn voogdij te stellen. Hij is niet mijn mindere op het bouwobject. Hij kan een volledig gebruik maken van de hem gegeven rechten en de op hem rustende verantwoordelijkheid. Wat mijn hoofd betreft kunt u gerust zijn, het zit stevig op mijn schouders.

Groebiski was verbouwereerd. Hij had een andere reactie van de directeur verwacht.

— Ik was verplicht u te waarschuwen. Nu kan ik nog slechts mijn ogen sluiten voor alles wat er gebeurt, — zei hij verbitterd en enigszins pathetisch en verliet, zichtbaar gekrenkt, het kantoor van Batmanof.

ACHTSTE HOOFDSTUK

Een afgevaardigde van het traject.

Na een skitocht van zeven dagen naderde Tanja Wasiltjzenko Nowinsk. In haar bruine baaien pak, met haar rode gebreide muts op en met haar rugzak en haar opgerolde windjak op haar rug leek zij een deelnemer aan een skiwedstrijd over vele kilometers. Slechts het lint met embleem of nummer op de borst ontbrak.

Batmanof, Zalkind en Beridze sloegen haar van de Start af gade. Haar tengere gestalte ging nu eens verloren en dook dan weer op temidden van de eindeloze uitgestrektheid van de Adoen. Op het hoofdkantoor wachtte men in spanning op het ogenblik, waarop de Adoen zou dichtvriezen. Op de afdelingen werd gewed, of de Adoen al dicht lag of niet, en wanneer de weddenschap was gesloten, liepen beide partijen voortdurend naar de ramen of naar de oever. De Adoen scheen volkomen bewegingloos, maar af en toe trilde zijn ijsoppervlak majestueus, met een dof gedaver.

Eindelijk was de Adoen dichtgevroren, en niemand had dit ogenblik opgemerkt. In een chaotische opeenhoping van ijschotsen was zijn reusachtige kracht gestold.

De laatste resten van de nevel, die in flarden boven de rivier hing, trokken op. De koude winterzon scheen fel. Nu hier, dan daar flitste temidden van de schots en scheef opeengestapelde prisma's, pyramiden en vormloze klompen van ijs een briljantachtige, verblindende schittering op. In de zonnestralen leek het berijpte struikgewas langs de oever op rose korallen.

Batmanof, Beridze en Zalkind begaven zich op het ijs. Zij konden slechts moeilijk tussen de ijschotsen lopen, zij gleden en struikelden over de scherpe uitsteeksels. Boven de rivier woei een lichte bries. Zij deed de zeer lichte sneeuw opwarrelen

en brandde in het gezicht. De directeur van het bouwbedrijf beval de mensen naar buiten te laten komen om de weg sneeuwvrij te maken en een tractor op het ijs te laten. Opnieuw dook de eenzame gestalte van de skilooptster op, nu reeds dichtbij.

— Roodkapje op de Adoen, — lachte Beridze. — Ik zou wel eens willen weten, waar deze levende ziel vandaan komt en waar ze heengaat.

Vóór ze de Start had bereikt, bond Tanja Wasiltsjenko haar ski's af, nam ze op haar schouders en klom de steile oever op. Zij zocht een toevluchtsoord, zij wilde uitrusten en zich een beetje opknappen. Het meisje richtte haar schreden naar een van de huisjes met twee kamers in de kleine nederzetting naast het hoofdkantoor. Daar woonde haar vriendin, de arts Olga Rodionowa. Zij klopte, maar niemand deed haar open. Tanja bleef even op het bordesje staan, zette toen haar ski's tegen de deur aan en ging over het in de sneeuw uitgelopen pad naar het hoofdgebouw.

Zij zwierf een hele tijd door de gangen, op zoek naar haar vriendin, de calculator Zjenja Kozlowa. Zij was niet op haar oude plaats, alles was hier anders, niet zoals vroeger, in bekende kamers zaten andere mensen.

— Een veelbelovend begin voor de nieuwe directie, iedereen op een andere plaats neer te zetten. Het is eerder een fabel van Krylof dan een kantoor, — bromde Tanja.

Zij vond Zjenja op de vierde étage. Deze zat in een klein kamertje aan een dwaas groot schrijfbureau samen met een andere calculator getypte tabellen te controleren. Bij Tanja's onverwachte verschijning slaakte zij een kreet van vreugde.

Met kussen, omhelzingen en een wederzijds bekijken van de vriendinnen verstreek een goed half uur. De collega aan de schrijftafel had genoeg van het schouwspel en tikte met zijn potlood op de glasplaat:

— Zouden wij niet weer aan het werk gaan?

Zjenja sloeg de handen ineen en klaagde: de chef van de afdeling, Gretsjkin, heeft zijn verstand verloren, hij zit dag en nacht te schrijven, verandert steeds het plan, heeft ons vijfmaal de loonberekeningen laten omwerken en geeft je geen ogenblik rust. Als bevestiging van haar woorden rinkelde de telefoon gebiedend. De calculator verzekerde iemand aan de andere kant van de lijn, terwijl hij veelbetekenend naar Zjenja keek:

— Wij controleren de laatste tabellen. Wij zijn bijna klaar.

Zjenja haastte zich naar het schrijfbureau en kwam toen weer naar haar vriendin.

— Ik ga naar je kamer, — weerhield Tanja haar. — Ik wil trachten een beetje te slapen. Vanavond zullen wij wel praten.

Zjenja gaf haar vriendin een klappende zoen en, terwijl zij een eindje met haar opliep, overstelpte zij haar met een woordenvloed:

— In mijn kamer is het koud, pak je maar stevig in. . . . Je kunt de kachel opstoken zoveel je maar wilt, trekken doet ze toch niet. Bij mij gaat het nog, maar ingenieur Kofsjof heeft de hoekkamer gekregen, bij hem zit er ijs op de wanden. Tussen twee haakjes, het is een sympathieke man, alleen een beetje te ernstig. Zij zijn met hun drieën gekomen en zijn alle drie interessant. De directeur van het bouwbedrijf is een reuze knappe vent! Lang, goedgebouwd, met grijze ogen. Maar ze zeggen, dat hij streng is. De hoofdingenieur is daarentegen een goedgezak. Ik heb hem een tijdje bulletins gebracht, — hij lacht, maakt gekheid en strijkt voortdurend over zijn zwarte baard. En het is je een baard!

Zjenja maakte een gebaar van haar kin tot haar middel en vroeg plotseling:

— Heb je Olga niet gezien? Zij heeft het lekker warm in haar kamer, ik ga mij vaak bij haar warmen.

Wasiltsjenko kreeg een idee en ging Rodionowa in het ziekenhuis opbellen. De telefoonjuffrouw herkende Tanja's stem, ofschoon deze sedert Augustus niet op het hoofdkantoor was geweest.

— Dag Tatjana Petrovna, bent u voorgoed hier teruggekomen? — vroeg zij en zonder op antwoord te wachten verbond zij door met het ziekenhuis.

Tanja wachtte, tot de zuster van dienst Rodionowa had gehaald. Zij glimlachte, toen zij de rustige en koele stem van Olga hoorde. Deze stem werd bewogen en warmer, zodra Wasiltsjenko haar naam noemde.

— Ja natuurlijk, — onderbrak Olga haar midden in een zin. — Je hebt een enorme skitocht gedaan en je staat alweer op te scheppen, dat je helemaal niet moe bent! Ga maar gauw naar mijn woning om uit te rusten.

— Je bent erg gastvrij, maar je huis is op slot.

— Inderdaad! Serafima is naar de stad gegaan. Wat moeten we nu doen? . . . Beridze heeft een tweede sleutel. Dat is onze nieuwe hoofdingenieur, hij woont bij ons. Ga naar hem toe.

— Ik kan beter naar Zjenja's kamer gaan.

— Je hebt het hart niet, bij haar is het koud! Jij moet je warmen.

Tanja liet haar windjak en rugzak bij Zjenja en ging de

sleutel halen. De hoofdingenieur was er niet. Moeza Filippowna, die in de lange, smalle, gangachtige ontvangkamer zat, deelde gewichtig mee:

— De directie is op de Start. Vandaag is men met het banen van de ijsweg begonnen.

— Ik heb pech, — zei Tanja teleurgesteld, en zij bleef besluiteloos staan. — Waarom kijkt u mij zo aan? — vroeg ze bits.

— U doet mij erg denken aan Natotsjka, mijn dochter. Zij is bij de evacuatie zoekgeraakt, ik kan haar niet vinden. Dat is net zo'n mooi meisje als u bent. — Ze tikte met haar vinger het lorgnet van haar neus af, het bleef aan een koordje hangen. Haar ogen hadden een uitdrukking van vermoeide weemoed. — Misschien bent u wel mijn Natotsjka. . . .

— Wie weet. Kijk maar eens goed, — antwoordde Tanja op haar scherts ingaand. — Maar zegt u ondertussen: heeft de hoofdingenieur beloofd gauw terug te komen? Loont het de moeite op hem te wachten?

— Ben u niet bang, dochtertje-lief? — vroeg Moeza Filippowna plotseling fluisterend, terwijl zij haar gezicht met de wijdopen ogen dicht bij Tanja's gezicht bracht. — Ik ben een oud en hulpeloos mens, misschien ben ik daardoor zo bang. U bent zo kalm.

— Waar hebt u het over? Wat heeft u zo van streek gemaakt?

— Op het kantoor vertelt iedereen, dat de Japanners de oorlog tegen ons zijn begonnen. Om een of andere reden wordt het niet officiëel bekend gemaakt. Ze zeggen, dat er op de rechteroever, in de tajga, Japanse parachutisten zijn neergelaten en dat ze die nu aan het vangen zijn. . . . Bommen boven je hoofd, geschreeuw, gezocht, begrijpt u het?

— Ik niet. U verspreidt onzinnige geruchten. Het neerlaten van Japanse parachutisten zou onmiddellijk officiëel gemeld worden. Wij hoeven ons niet zenuwachtig te maken. Wij mogen ons niet zenuwachtig maken, wij vrouwen vooral niet.

— Ja, ja. U hebt gelijk, dochtertje-lief.

Moeza Filippowna keek Tanja vriendelijk aan. Kennelijk deed het meisje haar inderdaad aan haar dochter denken.

— Het is goed, dat u gekomen bent. Ik voel mij dadelijk veel rustiger bij u, — bekende de vrouw. — Waarom heb ik mij zo bang gemaakt? Om mij heen zijn sterke en verstandige mensen, met hen hoef je nergens angst voor te hebben. Weet u, vroeger heb ik in een kleine ruimte geleefd, in kamers. Maar hier is de Adoen. Als je naar hem kijkt, krijg je een gevoel van verruiming alsof je op een hoge berg staat. Ik had alleen in boeken over grote bouwobjecten gelezen. Wat zijn zij in werke-

lijkheid interessant! Elke dag, ieder uur is strijd! Het is een geluk, dat er mensen als onze Beridze op de wereld zijn, nietwaar? Kent u hem al lang? Ik stel mij jullie samen voor, een prachtig paar!

— Ik ken hem helemaal niet, hoe komt u erbij? „Een paar”! Ik ben hier gekomen om kennis met hem te maken en over een zakelijke aangelegenheid te praten. Ik kom van het traject.

— Van het traject? Als u wilt, zal ik u naar zijn plaatsvervanger Alexej Nikolajewitsj Kofsjoj brengen, dan kunt u met hem spreken.

De vrouw haastte zich weg en Tanja volgde haar machinaal. Zij troffen Kofsjoj aan in een grote kamer, die met tafels met schuine tekenborden was volgepropt. Aan die tafels zaten de ingenieurs en technici op hoge krukjes.

— De ontwerpers zijn het project aan het omwerken, — vertelde Moeza Filippowna ernstig. — Dat is de voornaamste taak op het ogenblik.

Zij wrongen zich langs het nauwe paadje tussen de tafels door naar de hoek van de kamer. Half liggend over zijn schrijfbureau bekeek Alexej aandachtig een met punaises vastgeprikt vel tekenpapier. Kobzef, de chef van de ontwerpgroep zat, met beide handen in zijn verwarde haar, eveneens volkomen in zijn werk verdiept, het door hem samengevlochten warnet van een schets te bestuderen.

— Er is iemand van het traject voor u, Alexej Nikolajewitsj. Voor een dringende zaak, — zei Moeza Filippowna en terwijl zij zich langzaam terugtrok, fluisterde zij Tanja toe: — Kom mij eens opzoeken. Niet wanneer u op weg bent naar de hoofd-ingenieur, eenvoudig bij mij thuis.

Alexej keek op naar Tanja en richtte zijn blik weer op de schets. Zijn hand gleed over het papier en onderwijl maakte hij met zijn potlood een lange berekening. Tanja keek eens rond. Van alle kanten knikten bekenden haar toe. Het dichtst bij haar zat Petjka Groedkin, die op het kantoor Petjoentsjik genoemd werd en van wie de typistes spottend zeiden: Stel je voor, hij is nog zo jong en hij vadert al over de technische tekenaars.” Petjka groette haar op een afstand, door zijn rechterhand te klemmen om zijn linker, waarin hij een liniaal hield.

„Je kunt wel zien, dat die Kofsjoj niet mals is!” dacht Tanja, toen zij de stilte in de kamer opmerkte, die verwonderlijk was bij zoveel mensen.

— U hebt het hier benauwd, kijk, de lucht is zelfs groen geworden! — zei zij opzettelijk luid.

— Zet de ventilatieraampjes open, een beetje luchten! — beval Kofsjof zonder op te kijken.

Met veel lawaai sprong Petjka van zijn krukje en klom op het kozijn.

— Wij zijn bang kou te vatten. Kijk maar eens, wat een kleur Tatjana heeft van verkoudheid, — zei hij van het raamkozijn af tegen zijn buurman, een gesoigneerd man met een groene shawl om zijn hals. — Ach wat een heerlijke lucht! Petjka ving met zijn mond en zijn handen door het ventilatieraampje een witte wolk vorst.

Tanja raakte haar wangen aan, zij brandden, waren heet van de wind.

— Jullie moesten een beetje minder binnen zitten. Een pijpleiding leg je niet aan in kantoren, maar buiten. — Tanja zei dit in de richting van Petjka, maar wendde zich tot Alexej. Zij wilde hem treffen.

Kofsjof wierp geërgerd zijn potlood op tafel en stond op. Petjka haastte zich terug naar zijn plaats.

— U hebt een dringende aangelegenheid met mij te bespreken? — Zijn vraag klonk sceptisch.

— Eigenlijk zocht ik de hoofdingenieur. Zijn secretaresse heeft mij naar u verwezen.

— Waarom stoort u ons dan nodeloos? Gaat u naar de hoofdingenieur.

— Nu ik het geluk heb gehad met u kennis te maken, mag ik u dan één vraag stellen?

— Als het er één is, vooruit dan.

— U bent niet al te vriendelijk. U hebt u zeker nog niet genoeg aan uw tekening verlustigd. Ik wacht wel, geniet er nog maar van.

Petjka proestte in zijn vuist.

— Kom met uw aangelegenheid voor de dag, meisje. Wij zijn niet in de danszaal.

— Ik kom van de negende trajectpost. Wij hebben aanwijzingen van de hoofdingenieur gekregen, de oorspronkelijke werkzaamheden te staken en onze basis naar de andere oever te verleggen. Wat is de bedoeling hiervan?

Kofsjof stond verstrooid te kijken, hij dacht geconcentreerd aan iets. Zonder het meisje antwoord te geven boog hij zich opnieuw over zijn tekening. Hij wilde zijn gedachten niet onderbreken. Tanja haalde haar schouders op:

— Misschien hebben uw medewerkers uw gedachten zonder woorden leren raden, maar ik heb u niet begrepen en zou een antwoord willen horen.

Petjka schoot weer in een lach. De Oostindische inkt in zijn tekenpen was opgedroogd, hij zwaaide ermee als uiting van medeleven met Tatjana.

— Verspil geen kostbare tijd, wijd je liever met meer energie aan je schetsen, — ried Tanja hem zacht aan.

— Wat? — vroeg Petjka, maar Kofsjof kwam achter zijn bureau vandaan en de technische tekenaar zweeg angstvallig.

— Is er eenmaal bevolen de werkzaamheden te staken, dan moeten ze gestaakt worden, — zei Alexej. — Moet je dan nog vragen waarom en waartoe?

— Zeer zeker! — antwoordde Tanja boos. — Wij zijn mensen, geen mechanismen, wij houden van het werk dat wij reeds verricht hebben. En dan komen ze als een donderslag uit heldere hemel met het denkbeeld de zaak te laten waaien. Laten wij veronderstellen, dat dit zin heeft, maar dan moeten wij die ook begrijpen. Hebt u besloten alleen de verantwoording voor de aanleg van de pijpleiding op u te nemen?

Alexej's mond plooidde zich plotseling tot een brede glimlach en dat maakte hem jong en vriendelijk.

— Goed gezegd, op mijn woord! Hoe bent u hierheen gekomen, strijdvaardige amazone? Wegen zijn er toch niet, voor zover mij bekend is.

— Waar een wil is, is een weg. Of moeten wij wachten, tot u de weg naar ons toe vindt?

— Die is raak! — zei Alexej met oprechte voldoening. — U bent kennelijk voor de partijconferentie gekomen. Een beetje aan de vroege kant. Hoe heet u?

— Wasiltsjenko.

— En uw voornaam en vadersnaam?

— Tatjana Petrowna.

— Ik zou u wel enige ophelderingen kunnen geven, Tatjana Petrowna. Maar om bepaalde overwegingen wil ik, dat u zich eerst tot de hoofdingenieur wendt. Na een gesprek met hem moet u beslist bij mij komen, dan zullen wij alle aangelegenheden van uw trajectpost behandelen. Schikt u dat?

Op de gang werd Tanja ingehaald door Petjka.

— Tatjana, laten wij elkaar nog eens begroeten. Je bent precies op het goede moment gekomen. Er gebeuren hier zulke dingen: Sidorenko is met onbekende bestemming vertrokken, je vijand Groebiski zingt een toontje lager! Een nieuw tijdperk in de geschiedenis van het bouwbedrijf!

— Wind je niet op, Petjoentsjik, je sproeten springen nog weg! — Tanja raakte met haar hand het sproetige gezicht van

de tekenaar aan. — Vreemd, zelfs 's winters verdwijnen ze niet bij jou...

— Neem je mij in de maling? — vroeg Petjka, terwijl hij een defensieve houding aannaam. — Kijk uit, dat je mij niet kwaad maakt, anders krijgen wij het aan de stok. Ik ben je voor een serieuze aangelegenheid achterna gekomen. Ben je bij Kolja Smirnof geweest? Hij is nu organisator van de komsomol. Hij mobiliseert jonge krachten. Daar kun jij je wellicht verdienen stellig maken.

— Zo! — riep Tanja uit en zij liep haastig verder, terwijl zij Petjka over haar schouder toeslingerde: — Ga jij maar naar je kantoortafel, held, vóór je van de chef op je kop krijgt wegens nietsdoen. Vanavond zullen wij het over het nieuwe tijdperk en de mobilisatie van jonge krachten hebben en wie zich waar verdienen stellig maken.

Tanja vergat haar plan om te gaan uitrusten. De ontmoetingen met de mensen van het kantoor en al wat zij van hen gehoord had, hadden haar opgewonden. In de eerste plaats moest zij met de partij-organisator spreken en te weten komen, waarom er van de negende trajectpost niemand was uitgenodigd op de partijconferentie. Op weg naar Nowinsk had zij reeds van deze gebeurtenis gehoord. Nu bracht zij het dringende bijeenroepen van de conferentie onwillekeurig in verband met de hysterische uitlatingen van Moeza Filippowna over de Japanners.

In de ontvangkamer van de partij-organisator zat de technische secretaresse, een jong meisje met een kindergezichtje, met een jongeman te fluisteren. Haar glimlach veranderde in een uitdrukking van strenge ambtelijkheid, zodra Tanja het woord tot haar richtte.

— U bent te vroeg gekomen, — zei het meisje. — Ik zal u inschrijven en u bonnetjes voor de cantine geven, maar u had toch niet zo'n haast hoeven te maken.

— U hoeft mij niet in te schrijven en bonnetjes heb ik niet nodig.

— Bent u geen afgevaardigde?

— Neen, en ik wil weten waarom niet.

— Het is mij niet bekend, waarom u geen afgevaardigde bent, — het meisje haalde de schouders op.

— Waar komt u vandaan, van welke post? — vroeg de jongeling, terwijl hij het onbekende, knappe meisje aandachtig opnam.

— Ver weg, van de negende. Wat zou dat?

— Van de verre posten is er niemand uitgenodigd, — zei het meisje, die haar ontevredenheid over het feit, dat de jongeman

belangstelling toonde voor deze gast met haar zelfbewuste allures, niet onder stoelen of banken stak.

— Waarom niet? — vroeg Tanja verder.

— Het zal zo wel in orde zijn. Neemt u kameraad Zalkind niet kwalijk. Hij heeft vergeten deze kwestie met u te bespreken.

Het meisje antwoordde heftig, uitdagend, zoals vrouwen onder elkaar dikwijls praten, wanneer zij het over officiële dingen hebben. Toen Tanja de vertrouwde naam van de partijorganisator hoorde, verloor zij de belangstelling voor de secretaresse en glipte om haar heen het kantoor in.

Daar zaten twee mannen, met hun rug naar de deur, de drukproef van een krant te corrigeren. Zonder door hen te worden opgemerkt, trad Tanja naderbij en begon over hun hoofd het nog vochtige vel papier met de ingedrukte zwarte kolommen door te kijken. In het hoofdartikel werd gesproken over de taken van het bouwbedrijf, over zelfopofferende arbeid in oorlogsdagen, welke in moed de heldendaden op het slagveld evenaart, over waakzaamheid. Over een aanval van de Japanners stond er geen woord in.

— Mag ik u een vraag stellen? — vroeg Tanja luid, na het artikel te hebben uitgelezen. Een van de journalisten schrok op. — Waarom noemt u de krant het orgaan van het gehele bouwbedrijf?

— Buitenstaanders mogen de krant niet lezen, vóór zij van de pers komt, — zei een bleke jongeman met helderblauwe ogen en hij draaide het vel met de witte kant naar boven.

— U hoeft het niet om te draaien, ik heb alles al gelezen.

— Wie bent u en wat komt u doen? — vroeg de blauwogige geprikkeld.

— Wees maar gerust, ik ben geen buitenstaander, ik ben niets minder dan alle anderen. Bent u de redacteur?

— Ja, als u het weten wilt. Mijn naam is Poesjtsjin.

— Waarom heet de krant het orgaan van het bouwbedrijf, kameraad Poesjtsjin, wanneer zij in het hoofdkantoor wordt samengesteld en alleen maar over het hoofdkantoor schrijft? Al stond er maar één stukje in over de posten langs het traject. Over de onze bijvoorbeeld!

— Komt u van een post? Een afgevaardigde! Mooi zo! Ga zitten, schrijf een artikeltje. Wij drukken het.

De journalisten kwamen in actie. Een van hen schoof een stoel aan, de ander legde een vel papier en een pen voor haar neer.

— Ik ben geen afgevaardigde. En ik kom Zalkind vragen, waarom onze post buiten beschouwing gelaten is.

— Maar komt u van het traject?

— Natuurlijk. Is het soms niet aan mij te zien, dat ik geen kantoorjuffrouw ben?

— Zeker, zeker. Het doet er niet toe, dat u geen afgevaardigde bent. Schrijf waarover u wilt, als het maar over het traject gaat. Wij zijn pas begonnen, dit is ons tweede nummer. Er is nog geen verbinding met de posten tot stand gekomen, wij moeten alle copie hier verzamelen.

— Daar zit hem de fout. Je moet copie niet op kantoor, maar op de bouwterreinen verzamelen. U moet eens bij oorlogscorrespondenten in de leer gaan, die schrijven hun artikelen en leveren kranten af onder een regen van kogels. Ik ben van de negende trajectpost naar u toegekomen, waarom kunt u dan niet naar mij toe komen?

— Op de ski? Alleen? — zei Poesjtsjin verrukt. — Schrijft u, hoe u gegaan bent, wat het doel van uw tocht is en hoe u het hoofdkantoor hebt weten te bereiken.

Tot Poesjtsjin's verbazing begon Tanja zonder tegen te stribelen een stukje te schrijven.

— Dat is een beetje weinig! — zei Poesjtsjin teleurgesteld, toen hij na een minuut of twintig een met grote, slordige letters volgeschreven vel kreeg.

— Het is genoeg. En u zult het niet eens geschikt vinden om te plaatsen.

Het artikel eiste in scherpe bewoordingen van de directie van het bouwbedrijf aandacht voor de trajectposten: „Het is tijd, dat men de wanden van het kantoor verwisselt voor de eindeloze uitgestrektheid van het traject.” Poesjtsjin begon inderdaad over het artikel na te peinzen — ja, het was de moeite waard deze kwestie in de krant aan de orde te stellen.

Tanja ging kijken, of de hoofdingenieur er al was, maar hij was nog niet terug. Nadat zij in zichzelf de opdrachten van haar post had gerecapituleerd, besloot zij naar Liebermann te gaan. De bevoorradingsspecialist had een gesprek met een man, die met een korte bontjas aan tegenover hem zat.

— Lieve hemel! Met de allereerste transporten zal alles op uw post worden afgeleverd! — riep hij uit. — Schrijf u het maar op een papiertje, dan zal ik natellen, welke ladingen er voor u gereed staan. . . .

„Wat een schooier! — dacht Tanja. — Die man is naar hem toegekomen met de bedoeling een grote mond op te zetten, en hij gaat opgetogen weg.”

Inderdaad drukte de vertegenwoordiger van de post Lieber-

mann krachtig de hand, bedankte hem tweemaal en ging, zichtbaar tevreden, heen.

— Tanetsjka! Koningin! Lieve engel! — sprong de bevoorradingschef levendig op en snelde met open armen op haar af.

— Niet zo heet gebakerd, Liebermann, houd uw gemak een beetje, — zei Tanja, terwijl zij hem ontweek. — Mijn gevoelens jegens u zijn onveranderd gebleven.

— Wat kan ik er aan doen, lieve? Ik heb mij al lang met uw onverschilligheid verzoend. Lieve hemel, ik ben al blij met een terloopse blik uit uw ogen! Ik hoef maar dezelfde lucht als u te ademen. „Mijn hart springt open, als 'k u zie, al is het nog zo zelden. . . .” citeerde Liebermann schertsend. — Ga zitten, schone fee in skibroek.

Hoofdschuddend keek Tanja de druk gebarende bevoorradingspecialist met spottende ogen aan.

— Ik verbaas mij werkelijk, dat zij u niet van het bouwbedrijf hebben weggejaagd. Ze zeggen, dat Batmanof een verstandig man is, hij zal toch wel in de gaten hebben, met wie hij te doen heeft? U had blijkbaar geen lust uw warme, behaaglijke plaatsje te verliezen, en u hebt de nieuwe directeur zand in de ogen gestrooid, net zoals u dat die kameraad van de trajectpost gedaan hebt: hij is enthousiast weggegaan. En wou Sidorenko u niet meenemen, heeft hij tenslotte besloten zich van u te ontdoen?

Liebermann grinnikte ijtjes en keek haar vertederd aan.

— U zult mij altijd in vervoering brengen, koningin van mijn hart. Het is een zeldzame combinatie, wanneer een meisje knap van gezicht en van verstand is. Zelfs de schone Helena bezat niet zulk een overvloed van aantrekkelijke hoedanigheden. . . . Wat mij betreft hebt u zich altijd vergist. Lieve hemel, wat heeft Jakof Tarasowitsj doorgemaakt, toen hij vernam, dat men mij hier vasthield! Wat heb ikzelf doorgemaakt!

— Wie heeft u vastgehouden? Wie is zo dwaas geweest?

— Batmanof. Hij is letterlijk verliefd op mij. Waar vind je een andere bevoorradingspecialist van dat formaat? — zijn zijn woorden.

— Die vind je niet. Die kunnen we ook missen! Dus twee directeuren hebben om u gevochten? De ene wilde u niet achterlaten, de ander weigerde u te laten gaan? U hebt ongetwijfeld veel profijt gehad van uw commerciële capaciteiten.

— Ik verzoek u mijn capaciteiten buiten beschouwing te laten. U weet heel goed, dat ik ongelukkig ben en mijn plaats liever vandaag dan morgen aan een ander zou afstaan. Ik droom van iets anders. . . .

— Het oude liedje! — lachte Tanja. — Dat hebben we al zo vaak gehoord: het theater, het toneel. Uw broer Lazar is een verdienstelijk artist, het zit in uw bloed. U moest eens iets nieuws bedenken. En wat uw plaats hier betreft: met een tractor van zestig P.K. krijg je u er nog niet af.

Liebermann was door Tanja's woorden niet in het minst gekrenkt, hij luisterde met zichtbare voldoening naar haar, deed zelfs pogingen haar hand te kussen.

— Ik ben zo blij u te zien, Tanetsjka! Ik dank u, dat u niet voorbij gelopen bent, maar mij bent komen opzoeken.

— Ik ben voor een speciale aangelegenheid gekomen, Liebermann, laten wij daarop overgaan. Wanneer komt er een einde aan de wantoestand met de materialen? Ondanks uw beloften, hebt u, toen de scheepvaart nog mogelijk was, aan de trajectpost veel dingen niet geleverd. Wij hebben te weinig gereedschap, de benzine is bijna op, de smeerolie is ondeugdelijk, de machines voor de wegenbouw zijn incompleet verstuurd. Hier, kijkt u maar eens naar de lijst van dingen, die wij tekort komen!

Liebermann bekeek de lijst, schudde zijn hoofd en beaamde:

— Een wantoestand, verschrikkelijk! Aanklagen, voor het gerecht brengen! Hoe is het met het voedsel, zijn er klachten? En met de kleding?

— Levensmiddelen hebben wij gelukkig in het begin van de zomer gekregen. Wij sterven niet van honger. Wij vangen vis. En kleren hebben wij voorlopig ook, maar als u nieuwe mensen naar de post zendt, kunnen wij hun geen kleren verschaffen.

— De nieuwe mensen zullen piekfijn in de kleren zitten wanneer wij hen naar het traject sturen. Verder geen klachten?

— Is het niet genoeg? Waar zijn de ontbrekende materialen?

— Ik raad u aan u bij Batmanof te beklagen. Lieve hemel, de post bevindt zich in een katastrofale toestand!

— U hoeft mij niet te vertellen wat ik zeggen moet. Reken maar dat ik mij beklagen zal en dat ik er voor zal zorgen, dat u op uw nummer gezet wordt!

— Nee, ik zal hier geen woord over horen! — Liebermann grinnikte tevreden. — Mijn werk omvat momenteel vitaminen, hemden en laarzen. De technische materialen vallen niet onder mijn beheer. En ik ben blij toe.

— Wat kletst u nu voor onzin? Hebt u een nieuwe truc bedacht?

— Ik niet, mijn koningin — Batmanof zelf. Hij heeft de bevoorrading in tweeën gesplitst. Er is een nieuwe afdeling gevormd: de A.T.B., Afdeling voor Technische Bevoorrading, met

de schone Fedosof aan het hoofd. En hier ziet u het resultaat! Niet voor niets heeft Fedosof's afdeling, die op zinloze wijze in het leven is geroepen, de sympathieke bijnaam gekregen van A.T.B., dat is: Afdeling voor Trammelant in het Bouwbedrijf.

Liebermann was erg levendig en vrolijk. Niettemin voelde Tanja zich plotseling onwillekeurig begaan met deze dikke, luidruchtige en ijdele man, die altijd op het eerste gezicht voldaan scheen over zijn eigen slagvaardigheid en handigheid.

— Het is vreemd naar u te kijken, Liebermann, — zei zij ernstig. — Kuiperijtjes, ironische glimlachjes. Ziet u dan niet, in wat voor een moeilijke tijd wij leven? Waarom stelt u zich als een clown aan? Of bedekt u op een dergelijke manier uw ware gevoelens en gedachten?

Haar woorden hadden een onverwachte uitwerking, Liebermann werd somber en maakte zich klein.

— De mens is een interessant wezen, Tanetsjka, — antwoordde hij na een pauze. — Ik heb hem niet geschapen. Men acht het verkeerd zijn eigen meest menselijke innerlijk bloot te geven. En is het mijn schuld, dat ik zo ben en niet anders? U kunt mij, als u wilt, lichtzinnig vinden. Het is een moeilijke tijd, hij is ook voor mij moeilijk, geloof mij. Ik heb er met niemand over gesproken, maar u zal ik het zeggen, daar u de tere snaar hebt aangeroerd. Mijn familie is achtergebleven in Marioepol en Berdjansk. Mijn vrouw zit met mijn dochttertje in Leningrad, zij zijn er vóór het uitbreken van de oorlog heengegaan en konden niet meer terugkomen. Ben ik een vijand van mijn eigen gezin?

Liebermann, wiens gezicht in één minuut oud en mager was geworden, zat met hangende armen aan zijn schrijftafel. Tanja maakte van de gelegenheid gebruik en verliet het vertrek.

Op een andere verdieping vond zij de afdeling voor technische bevoorrading. In Fedosof's kantoor waren veel mensen. Hijzelf voerde een telefoongesprek, waarbij hij de hoorn met zijn schouder tegen z'n oor drukte, en ondertekende tegelijkertijd een stapel telegrammen. Toen hij de hoorn had neergelegd, begon hij een gesprek met twee mensen tegelijk en ging voort de telegrammen te tekenen. De telefoon rinkelde bijna zonder ophouden. Tanja bereidde zich er op voor, dat zij lang moest wachten. Maar Fedosof kwam spoedig ook aan haar toe.

— Wat hebt u op het hart?

Tanja legde hem haar bezwaren op haar gemak voor. Zonder verder aandacht aan haar te schenken, nam hij uit een map het ene papier na het andere, las de stukken door en maakte kanttekeningen.

— U zou uw paperassen wel even terzijde kunnen leggen, ze lopen niet weg.

— Ik hoor ieder woord van u, laat u zich door de paperassen niet van streek brengen. Gaat u verder. U bent bij het koperdraad en de elektrische materialen gebleven. Wat heeft uw post voor de eerstkomende tijd het meest nodig?

Fedosof strekte zijn arm uit naar de telefoon. Tanja legde haar hand op de hoorn.

Houd een beetje rekening met anderen. Alleen grote persoonlijkheden vergeeft men hun eigenaardigheden en hun onbeleefdheid tegenover anderen, en dat nog niet eens altijd. Wanneer u eenmaal een groot man bent, dan zal iedereen ineens enthousiast zijn over uw manier van doen.

Fedosof vroeg met belangstelling:

— Bent u niet van de kleuterschool?

— Hoezo?

— Mensen van de kleuterschool krijgen allemaal zo'n beroepsgewoonte anderen te onderwijzen en op te voeden.

— Dwaal niet af. Antwoord zakelijk.

— U gedraagt u zelf niet zakelijk.

— Vraag ik u soms om lippenstift? Ik vraag technische materialen voor de trajectpost.

— Ik heb uw klachten en wensen zakelijk genoteerd. Ik zal ze onderzoeken en maatregelen nemen. Liebermann heeft mij een hopeloos verwarde erfenis nagelaten, waar je niet zo maar uit wijs kunt worden. . . . Zo staan de zaken. Over twee dagen zullen wij ons gesprek voortzetten. En u hebt geen reden mijn telefoon beet te pakken.

— Kijkt u het nu na, waar ik bij ben.

— Nu gaat dat niet, ik ben bezig. Ik moet kameraad Zalkind vóór de avond materiaal voor een verslag op de conferentie geven, en ik heb nog haast niets klaar.

— Het materiaal voor kameraad Zalkind zal ikzelf klaar maken in plaats van u, goed? Tussen twee haakjes, weet u, hoe uw afdeling op het traject wordt genoemd? „Afdeling voor Trammelant in het Bouwbedrijf”. En terecht!

— Niet waar! — sprak Fedosof levendig tegen. — Liebermann heeft die bijnaam uitgedacht en verbreidt hem. U hebt het van hem gehoord, is het niet zo?

Tanja bekende:

— Ja. Niet terecht soms?

— Tartuffe! — Fedosof liep rood aan. — Hij hindert mij bij elke stap! . . .

Het meisje haalde zich Liebermann's gezicht voor de geest

en glimlachte: „Een echte Tartuffe.” Zij mocht Fedosof wel, evenals de naijver, waarmee hij vocht voor zijn afdeling. Zij begreep, dat Fedosof niet voor de schijn de behoeften van haar post genoteerd had, en liet hem met rust.

De hoofdingenieur was nog niet verschenen. Tanja stond een ogenblik te weifelen, of zij naar de kamer van Zjenja Kozlowa zou gaan of op Beridze wachten. Groebiski, die juist langs kwam, groette haar met zijn schijnheilige glimlach:

— Ik heb u lang niet gezien, Tatjana Petrowna. Ik ben des te meer verheugd u te zien. Hebt u na uw verblijf op het traject eindelijk ingezien, dat uw telefoonverbinding niet de belangrijkste zaak ter wereld is?

— Ik kan u niet met dezelfde beminnelijkheid antwoorden, kameraad ex-hoofdingenieur. — Tanja legde de nadruk op het woordje „ex”. — Ik ben niet erg blij u te zien. Op het traject heb ik veel begrepen, dat hebt u goed geraden. Vooral heb ik ingezien, van hoe weinig nut het hoofdkantoor is, indien het slechts functionneert en geleid wordt door onverschillige, zelfvoldane lieden. Ik zou u ook willen aanraden een tijdje op het traject te toeven, dat is leerzaam.

Zij ging naar de vierde verdieping naar Zjenja; deze was niet aanwezig, Gretsjkin had haar weggeroepen. Tanja deed haar windjak aan en begaf zich naar de haven, die nu door iedereen de Start werd genoemd.

NEGENDE HOOFDSTUK

De Start

De steile, brede weg daalde van de hellende oever af naar een glooiend terrein, waarop zich een barakkenkamp uitstreekte. Twee colonnes auto's ontmoetten elkaar op de helling: de volbeladen wagens reden omlaag naar de pakhuizen, de lege klommen rammelend omhoog naar het blinde treinspoor; daar werden de goederen uit de wagons in de auto's overgeladen. In lange rijen stonden verzegelde tractoren en auto's bij de barakken te wachten, tot de ijsweg gereed kwam.

Tanja ging overal een kijkje nemen: in de magazijnen, waar zakken, vaten en balen lagen opgestapeld, in de barakken met bedden, die waren opgesteld als in een slaapwagon, in de lange schuur met brede deuren. Men was nog aan het werk op het dak van de schuur, terwijl men binnen reeds schaaf- en draai-banken aansleepte. Niet ver hier vandaan zetten een paar mannen onder een overkapping geweldige sleden van ongewone vorm in elkaar. Twee chauffeurs bekeken, terwijl zij wachtten tot hun wagens gelost zouden zijn, de sleden en wisselden korte opmerkingen. Tanja herkende een van hen — een mager man met een ietwat pokdalig gezicht.

— Hallo, Smortsjkof! — liep zij op hem toe.

Het bekommerde gezicht van de chauffeur klaarde op, hij wierp zijn leren wanten op de grond en drukte het meisje krachtig de hand.

— Wat zijn dat voor sleden? — vroeg Tanja.

— Ze sloven zich uit voor ons, chauffeurs. Ze willen sleden achter de auto's binden voor het vervoer van buizen. Die dingen zijn zwaar, ze wegen een ton per stuk. De sleden moeten vast op de weg liggen, sterk en bovendien licht zijn. En wat voer jij uit, ga je weer op het hoofdkantoor werken?

Ik ben door de trajectpost gezonden om eens te kijken, wat er hier gebeurt. Ben jij toevallig niet de chauffeur van de nieuwe hoofdingenieur?

Zij vroeg dit, omdat Smortsjkof vroeger Groebksi's chauffeur was geweest, maar in de eerste dagen van de oorlog een vrachtwagen was gaan rijden.

— Ze hebben het mij wel voorgesteld, maar ik heb mij door een makkelijk leventje niet laten verleiden. Je kunt beter Stachanof-arbeider zijn, — lachte de chauffeur even. — Er is hier heel wat veranderd. Wij worden nu door Filimonof gecommandeerd, weet je dat?

— Ja. Een geschikte kameraad voor mensen van jullie slag, chauffeurs.

— Spot niet met ons, wij zijn nu een grote kracht op het bouwbedrijf. Directeur Batmanof heeft ons bijeengeroepen en gezegd, dat het gehele succes afhangt van de chauffeurs en tractoristen. Als wij deze winter de buizen en materialen niet vervoeren, komt de pijpleiding niet tot stand. — Hij bracht het gesprek levendig op Tanja zelf: — Jij komt van het traject. Hoe zie jij deze zaak? Ik denk de auto's op eigen kracht tot aan de uiterste posten te brengen. Er heerst daar gebrek aan wagens. Maar Filimonof aarzelt: het is ver, het is koud, er zijn geen wegen.

— Ik moet er eens goed over denken — zei Tanja en zij keek Smortsjkof oplettend aan. Kennelijk maakte hij haar deelgenoot van een teder gekoesterde gedachte. — Filimonof heeft gelijk. Er is een goede weg nodig. Nu kom je er alleen op de ski door.

— De weg wordt toch al op de Adoen aangelegd, — wees Smortsjkof op de rivier. — Ik wil er als eerste overheen rijden, desnoods met dat gevaarte er achter aan. — Hij wees op een slede.

— Je maakt het onderstel te licht, jô, dat bezwijkt onder de buizen, als de sleden maar even schuin komen te liggen, — zei hij tegen een van de timmerlieden.

— Smortsjkof! Laat je de auto nog lang wachten? — riepen de chauffeurs van het aangrenzende pakhuis hem toe.

— Tot ziens, Tatjana Petrowna! — Smortsjkof haastte zich naar zijn wagen.

De Start functioneerde zonder haperen, overal waren mensen in de weer en hoorde men commando's en uitroepen. Uit de bewegingen van de laders, timmerlieden en chauffeurs sprak gejaagdheid. In een van de pakhuizen klonk het lied van de bouwers van Nowinsk op, dat het meisje kende, en het stierf weer weg. Tanja liep erheen.

Haar ogen, die gewend waren aan het helle licht en de schitterende sneeuw, konden eerst in het schemerdonker van het pakhuis niets onderscheiden.

— Kijk eens, Nikolaj, daar is Tatjana! — riep iemand, terwijl hij haar bij de hand nam en tussen rijen kisten door leidde.

Toen Tanja zich aan de duisternis gewend had, zag zij bij het matte licht van een electrisch lampje Kolja Smirnof. Hij was licht gekleed: hij had een trui en een skibroek aan; hij stond met zijn benen wijd uitgespreid en zijn handen in zijn zij het meisje afwachgend van boven af aan te kijken. Naast hem, eveneens met de handen in de zij en precies eender gekleed, stond Genka Pankof, een vijftienjarige jongen, die „de schaduw van Kolja Smirnof” genoemd werd.

— Wat ben jij lang, kameraad! — zei Tanja met oprechte verwondering, terwijl zij Smirnof's gestalte met haar ogen mat. — Je bent toch niet nog een stuk gegroeid, of moet ik opnieuw aan je wennen?

— Natuurlijk ben ik gegroeid. Een mens moet altijd groeien en zich ontwikkelen. Hoe ben je er achter gekomen, dat ik jou zoek? Zoek je mij? Daar had ik niet het minste vermoeden van!

— Alle oren van de directie tuiten van mijn gezeur, dat er bij ons een strijdvaardig meisje moet zijn, dat een bekwaam electrotechnisch ingenieur is, maar een slachtoffer van het conservatisme. Ze wilden jou hierheen roepen.

— Waarvoor hebben jullig mij nodig? — Haar vraag klonk geërgerd.

— Wat een vraag! Er moeten telefoonleidingen aangelegd worden. Kijk eens, wat een voorraad wij van alles hebben!

Hij wees naar de stellages vol telefoontoestellen en schakelapparaten, naar de rollen draad en een dof glanzende bundel isolatoren.

— Ben jij magazijnmeester geworden, Nikola? — vroeg Tanja, terwijl zij met voldoening de voorbeeldige orde, waarin de materialen werden bewaard, opmerkte.

— Nee, dat niet, maar ik heb deze technische spullen moeten klaarzetten. Zodra de weg wordt geopend, vervoeren wij alles naar het traject. In tegenstelling tot de vroegere leiding tonen de nieuwe directeur en hoofdingenieur een grote belangstelling voor de telefoonverbinding.

— Wie zal dat bevel uitvoeren?

— De trajectposten zelf.

— En zijn er electriciens op de posten? Zijn die erheen gezonden?

— Nu nog mooier! Jij begint ineens Groebiski na te praten!

Niemand heeft ons electriciens gezonden. Maar daarom openen wij deze week cursussen, wij zullen samen les geven.

— Interessant! — zei Tanja kwaad.

— Wat staat je hiervan niet aan? — verbaasde Kolja zich en hij boog zich voorover om het meisje in de ogen te zien.

— Ik vind het allemaal even prachtig. En vooral dit: terwijl de electriciens jouw universiteit zullen doorlopen, komt de regeringscommissie de pijpleiding in gebruik nemen. De telefoonverbinding moet binnen vijf of zes weken gereed zijn.

— Zie jij daar kans toe?

— Ja. Maar ik zeg niet hoe. Jij hebt mij toch al overal de pas afgesneden.

Tanja zinspeelde er op, dat zij voor haar vertrek organisatrice van de komsomol op het hoofdkantoor geweest was. Kolja's gezicht had een uitdrukking van ongeveinsde verbouwereerdheid.

— Wat is er met jou aan de hand, Tatjana? Ik herken je niet.

— Ze stikt van jalouzie! — sprak Genka zijn vermoeden uit, waarna hij zich achter Smirnof's rug verschool om veilig te zijn voor Tanja, die haar hand uitstak naar zijn stugge, rossige kuif, welke onder zijn muts uitkwam.

— Als jij zo hatelijk tegen mij bent, jongetje, breng ik je de groeten van je vader niet over, — zei Tanja.

— Heb jij hem gezien? — vroeg Genka wantrouwend. — Hoe maakt hij het?

— Goed, hij is gezond. Ik moet je namens hem een zoen geven.

— O ja, dat heb ik net nodig, — zei Genka en verdween voorzichtigshalve achter een stellage.

— De jongen heeft gelijk, Nikola, — bekende Tanja. — Ik ben nijdig van jaloezie. Wat heb ik niet gevochten tegen Groeb-ski en Sidorenko, en nu doe ik opeens niet meer mee! Wij moeten samen ernstig praten, ik heb een idee. Maar nu niet. Ik zoek Beridze, die kun je gewoon niet te pakken krijgen.

— Ga de Adoen op, waar ze de weg aanleggen, daar is hij, — ried Genka aan.

Tanja begaf zich op het ijs. Op deze plaats boog de Adoen in een machtige halve cirkel om de stad heen. Over de grauwe buik van de rivier strekte zich tot in de verte een zwarte, levende gordel uit. Men hoorde gekraak en geschal: honderden mensen sloegen de klompen ijs op de rivier met metalen gereedschap stuk. De bouwers, die reeds anderhalve tot twee kilometer vooruit gekomen waren, hadden tussen de ijsschotsen een brede, effen, zelfs aangeveegde weg achter zich gelaten.

Zo moe als zij was, liep het meisje met voldoening over het

ijs. De talrijke voorbereidingen, die zij in het hoofdkantoor had opgemerkt, werden bekroond door deze machtige ijsweg, welke naar de trajectposten werd aangelegd.

Beridze was nergens te vinden. De effen weg hield op. Tanja baande zich met moeite een pad tussen de mensen, die met breekijzers en houwelen de uitsteeksels van ijs stukhakten. De blauwachtige ijssplinters vlogen, schitterend in de zon, alle kanten uit.

Niet ver hier vandaan kroop eenzaam een tractor. Hij maakte een oorverdovend lawaai, duwde met een aan de voorkant bevestigde, geweldige, metalen ploeg-bulldozer tegen de ijsschotsen, bleef staan en duwde opnieuw. De ijsschotsen braken met een ondraaglijk geluid aan hun basis af; Tanja kreeg er pijn van aan haar tanden. Zij had nog nooit een tractor zulk werk zien verrichten. „Wat een waaghalzen, ze durven zelfs met zo'n kolos op het ijs te komen.”

De tractor werd begeleid door een kleine groep mensen. In de hoop onder hen de onvindbare hoofdingenieur aan te treffen, liep Tanja naar de tractor toe. Zij bleven echter niet staan, daar zij het werk van de bulldozer gadesloegen. Tanja herkende onder hen Filimonof: hij had een loshangende zwarte bontjas aan en een muts met omlaaggetrokken oorkleppen op. In de groep waren twee mannen, die Tanja niet kende — volgens alle kentekenen de leiders.

Een en al aandacht voor de pogingen keek de tractorist na elke halte omlaag, en iedere keer riep Filimonof, terwijl hij naar de eerstvolgende hindernis keek, hem kort toe:

— Verder Silin. Zachtjes aan, niet met een stoot.

Silin knikte instemmend, en de tractor trok, gehoorzaam aan zijn bekwame bestuurder, zonder te stoten voorwaarts en hakte de ijssklomp glad af.

Filimonof beval de tractorist halt te houden en samen begonnen zij de bulldozer te controleren. Hiervan maakte Tanja gebruik om naar het haar onbekende tweetal te gaan. Zij deden hun wanten uit en staken haastig een sigaret op.

— Bent u misschien hoofdingenieur Beridze? — vroeg het meisje, terwijl zij Batmanof aankeek, die eveneens een bontmantel over zijn leren jas aangetrokken had.

— Roodkapje! — riep Beridze uit. Zijn baard was grijs geworden van de vorst. Op zijn verkleumde gelaat mislukte een glimlach, slechts zijn ogen lachten. — Ik ben hoofdingenieur Beridze.

Tanja wilde hem de sleutel van Olga's woning vragen, maar zij geneerde zich.

— Ik kom van de negende trajectpost. Ik heb u twee vragen te stellen, één van de post en één van mijzelf.

— Van de negende? Toe maar! — verbaasde Beridze zich.
— Hoor je dat, Wasili Maximowitsj, Roodkapje is van de negende post gekomen. Wij hebben u uit de verte gezien. Bent u niet bang zo alleen?

Batmanofs strakke blik hinderde Tanja, zij wendde zich af.

— Gaat u nog niet naar het kantoor terug? — vroeg zij Beridze.

— Inderdaad, het is tijd om terug te keren, — antwoordde Batmanof voor de hoofdingenieur en ging vooruit, zwaaiend met zijn reusachtige wanten.

— Ik ben een en al oor. Stel uw vragen, — zei Beridze, die naast Tanja liep.

— Wij hebben uw aanwijzingen ontvangen om de werkzaamheden op de rechteroever te staken en met de bezittingen van de post naar de linkeroever te verhuizen. Dit bevel heeft ons opgewonden, het is onbegrijpelijk.

— Is dit de vraag van de post of van u persoonlijk?

— Van de post. Mij interesseert zij natuurlijk ook. Waarom moeten wij de rechteroever laten voor wat hij is na zoveel moeite en ontberingen?

— Wat interesseert de mensen op de post nog meer?

— Vele dingen. Wij zijn natuurlijk op de hoogte van de veranderingen op het hoofdkantoor. Eerst verheugden wij ons op het traject, dat er een nieuwe leiding was gekomen, wij hoorden allerlei goeds over u. Wij begonnen af te wachten. . . . Maar de dagen gaan en gaan. . . . Eerlijk gezegd hebben wij de indruk, dat het bouwbedrijf er niet op vooruit is gegaan.

— Achteruit dan? — viel Beridze in. — Wij hebben aan de verwachtingen van het traject dus niet beantwoord? Wasili Maximowitsj, het traject blijkt nu reeds in ons teleurgesteld te zijn! — riep de hoofdingenieur tegen de rug van Batmanof, die met afgemeten passen voor hen schreed.

— Wel, bent u van plan de bevelen niet uit te voeren, vóór men u de bedoeling ervan duidelijk maakt? — draaide Wasili Maximowitsj zich om.

Tanja keek hem minachtend aan.

— Ik zal trachten de hoofdingenieur van alles op de hoogte te stellen.

— Dat is best. Maar u moet mij niet buitensluiten, ik wil ook luisteren.

— Dat is Batmanof, de directeur van het bouwbedrijf, — fluisterde Beridze het meisje toe.

Tanja was beduusd.

— Dag kameraad Batmanof! Neemt u mij niet kwalijk, — zuchtte zij verdrietig. — In mijn kwaadheid werp ik mij op iedereen!

— Dat zie ik. U hebt de hoofdingenieur de stuipen op het lijf gejaagd, zijn baard is grijs geworden van angst. Nu, vertel van uw trajectpost.

Nu liep Beridze vooraan, terwijl Tanja en Batmanof hem volgden.

— Het spreekt vanzelf, dat de post de bevelen van het hoofdkantoor uitvoert, u moet niets slechts van ons denken. Bij ons voert Pankof het commando — hij is een strenge meester, die van orde houdt. Wij hadden al van tevoren alles gereed gemaakt voor de verhuizing naar de andere oever, om dadelijk bij het dichtvriezen van de Adoen de weg aan te leggen, de bezittingen van de post over te brengen en ons op de nieuwe standplaats te installeren. Wij hebben met vele moeilijkheden te kampen. Er is op de post een tekort aan de meest elementaire dingen, zonder welke je niets kunt beginnen. Ik ben bij de chef van de technische bevoorrading geweest, hij heeft opgeschreven wat wij nodig hebben en heeft hulp beloofd... Het voornaamste is, dat de mensen willen weten, in welke richting en op welke wijze u het bouwobject leidt. Ons kwelt de vraag, of wij er in zullen slagen de pijpleiding binnen de termijn aan te leggen.

— Bent u hierheen gezonden of bent u uit eigen beweging gekomen? — vroeg Batmanof.

— Op de partijvergadering was besloten iemand met een brief naar u toe te zenden. Die brief heb ik natuurlijk, maar in een brief kun je nu eenmaal niet alles zeggen. Ze hebben mij gekozen, omdat ik goed kan skiën, dan behoeften wij niet te wachten op het gereedkomen van de weg. Men heeft er rekening mee gehouden, dat ik u een persoonlijke vraag heb te stellen. En ook mijn karakter heeft een aandeel gehad. —

Zij lachte.

— U hebt een geducht karakter, — lachte Batmanof en hij verzocht Tanja nauwkeurig te vertellen, wat zij onderweg had gezien. — Ik heb overal belangstelling voor. De stemming van de mensen, hun klachten en wensen, de bezigheden van elke post. . . .

Tanja gaf hem nauwkeurig haar indrukken weer. De naam Rogof interesseerde hem bijzonder. Tanja had hem onderweg gezien. Toen Rogof met de laatste vrachtschuit de vijfde post had bereikt, had hij daar een grote wanorde aangetroffen. Aan het hoofd van de post stonden moreel gedeprimeerde mensen.

Op aandringen van de communist Kotjenef en anderen had het districtscomité van de partij een vertegenwoordiger gestuurd om het collectief te helpen. Rogof was juist op het goede moment gekomen, hij besloot op de post te blijven en de leiding in handen te nemen.

— Gaat het hem goed af? Hoe ziet de post eruit?

— Op het ogenblik is alles natuurlijk in beweging en heerst er een chaos. De mensen zijn echter verzameld en georganiseerd. Rogof heeft de vriendschap van de Nanajers weten te winnen en zij helpen hem. In hun nederzetting Tywlin is hij geheel thuis. De hoofdzaak is, dat de bouwers bij hun overtocht naar de linkeroever onderdak krijgen.

— Heeft hij mensen nodig?

— Hij heeft nergens om gevraagd, — zei Tanja, nadat zij een ogenblik had nagedacht. — Maar ik heb de indruk, dat hij een geschoold technisch medewerker kan gebruiken. Chef van de werkzaamheden op zijn post is ingenieur Pribytkof. Enigszins academisch, zou ik zeggen. Hij maakt al te graag grafieken.

— Dus Rogof is tevreden? Hij heeft mij steeds om een moeilijker opdracht gevraagd. Hij hunkerde er naar. — Batmanof schudde het hoofd, nu hij aan zijn gesprek met Rogof terugdacht.

— Hij vroeg mij u te zeggen, — zei Tanja, zijn gedachte bevestigend, — dat u hem beloofd hebt, hem de eerste dag van de oorlog met de Japanners in het leger te laten gaan. — Met opzet sprak Tanja over de Japanners.

— Ja, dat heb ik. U hebt iets over Pankof gezegd. Kent u hem goed? Men zegt, dat hij een energiek en zeer bekwaam man is. Is dat zo?

Tanja antwoordde levendig en zakelijk, wat Batmanof beviel.

— Pankof is goud waard. Ik kan er voor instaan, dat de negende post de beste is op het hele traject. Pankof verstaat de kunst voor iedereen de juiste plaats te vinden. Hij is geacht en bemind.

— Uitstekend, — zei Batmanof waarderend. — Ik denk Pankof van de beste post weg te roepen en hem naar de allerslechtste te zenden. Wacht u even, ik wil ginds een kijkje nemen.

De directeur klom over een ijsschots heen en bereikte al struikelend en glijdend een troepje mensen, die zich verzameld hadden om een rond gat, dat men in het ijs geslagen had. Een man van enorme gestalte, ingenieur Chlynof, peilde de bodem en mat de dikte van het ijs. De anderen stonden om Zalkind geschaard. De korte bontjas, waarom hij een soldatenriem droeg, de zwarte viltlaarzen tot over zijn knieën en de grote wanten

met kappen tot zijn ellebogen, maakten hem nog kleiner om te zien.

De partij-organisator hield, misschien al voor de tiende maal op deze dag, een geïmproviseerd gesprek. Iedereen kende hem, en hij hoefde zich maar te laten zien, of er kwamen twee of drie man op hem toe en een minuut later groeide er een menigte om hem heen.

Hij verstond de kunst een gesprek uit te lokken, en men stelde hem talloze vragen. Drie vragen wonden iedereen bijzonder op. Zal het Rode Leger Moskou verdedigen of verder terugtrekken? Zullen de gealliëerden het tweede front openen of bedriegen zij de zaak, kan men hen geloven? Waarom doen geruchten over een aanval van de Japanners de ronde? Indien er oorlog met hen is uitgebroken, waarom wordt die dan verzwegen; indien niet, wanneer verwacht men hun aanval dan?

Batmanof zat gehurkt naast Chlynof toe te zien, hoe het zwarte water in het wak bruiste en kookte. Het één meter dikke blauwe ijs verdween in de levende, kolkende maalstroom.

— Ik ben vanmorgen op weg gegaan naar Nampi, — vertelde Chlynof de directeur. — Het stuk met ijsschotsen eindigt een kilometer voor de nederzetting. Wij moeten een afstand van tien kilometer vrij van ijsschotsen maken. Verder is het ijs gelijkmatig, alleen ingesneeuwd; het moet even sneeuwvrij gemaakt worden. De mensen van de eerste post zijn op het ijs gegaan, zij worden geholpen door de Nanajers.

— Kameraad Chlynof, — zei Batmanof, terwijl hij opstond, — ik wil u naar de post van Rogof sturen. Hier kunnen wij altijd mensen vinden, maar Rogof heeft hulp nodig. Ik heb trouwens toch het plan uw arbeidsveld te verruimen. Wanneer u met Rogof zult werken, moet u trachten in alle takken van het beheer door te dringen. Komt u vanavond even bij mij aan, dan zullen wij het uitvoeriger bepraten.

De ter kimme dalende zon kreeg een rode gloed. De wind boven de rivier was gaan liggen. In de ongewoon heldere lucht tekende zich duidelijk de onbewoonde, woeste, woudrijke rechteroever af. Boven het rechte en hoge woud hing een zeer ijle, als een luchtspiegeling zo onbestendige, lichtpaarse gloed van de bergrug, die elk ogenblik kon vervloeien, zich oplossen in de lucht.

Batmanof riep Zalkind, terwijl hij zijn gezicht met een wollen handschoen wreef:

— Kom mee, Michail, ik ben verkleumd. In de vorst krijg je het van praten niet warm, je kunt beter met een houweel zwaaien! O ja, zeg, er wacht een afgevaardigde van het traject

op jou. Zij is van de negende post gekomen om ons diverse onaangename dingen te vertellen.

Beridze dreigde Zalkind van verre:

— Wij wachten op jou, Michail Borisowitsj. Kom je rechtvaardigen.

— Goedendag, kameraad partij-organisator. Ik had nooit van u verwacht. . . . — zei Tanja.

Zalkind keek haar scherp aan:

— Tanja! Hoe kom jij hier verzeild? Waaraan heb ik mij tegenover jou bezondigd?

— Dat ze mij beledigd hebben geeft niet, maar ze hebben onze post beledigd. Er vindt een partijconferentie plaats, en onze post doet plotseling niet mee. Als ik niet naar het hoofdkantoor toegekomen was, had ik van de hele conferentie niets afgeweten.

— Wij konden de verre posten niet uitnodigen, Tanja. Wij hebben nog de tiende, elfde en twaalfde post, die liggen nog verder af dan jullie. Nietwaar? Wij hoeven er immers niet aan te denken hen bijeen te roepen? Dan zouden wij de conferentie moeten uitstellen, en dat mag niet. Ben je het met mij eens? Vergeef je mij mijn zonde?

— Nee.

Beridze schoot in een lach:

— Met jou is het gedaan, Michail Borisowitsj!

— Wel, ik zal trachten je mild te stemmen — ik nodig jou als vertegenwoordigster van de negende post op de conferentie uit. En ik ben zelfs bereid de negende post het eerste het woord te verlenen. Wil je je op deze voorwaarden met mij verzoenen?

— Goed dan. Maar ik heb nog meer noten op mijn zang. Op het kantoor heb ik het al met al uw mensen aan de stok gekregen. Het is idioot! Ze hebben een geweldig bouwbedrijf samengeperst in een stenen huis van vier étages. Ze schrijven, praten, fluisteren elkaar toe, vertellen sprookjes over Japanse parachutisten. Niemand denkt aan het traject, alsof het gewoon niet bestaat. . . . Het bestaat wel, kameraden chefs, u hebt het vergeefs trachten te vergeten!

— Heel goed, Tanja, uitstekend, — zei Zalkind en hij raakte met zijn want licht de rug van het meisje aan.

— Ik zie niets goeds.

— Jij bent naar ons toegekomen, dat is goed. Als de berg niet tot Mohammed wil komen, moet Mohammed naar de berg gaan. Het traject begint druk uit te oefenen op het hoofdkantoor, dat is goed. En wat het voornaamste is, Tanja: ons kantoor

weerstaat nu elke druk. Heel goed! — Zalkind kon zijn verkleumde lippen nauwelijks bewegen.

— U doet er verkeerd aan, op het kantoor te schelden, — wendde Batmanof zich tot Tanja. Hij liep voorop met Beridze.

— En toch verzoek ik haar op de conferentie haar hart te luchten tegen de mensen van het kantoor, die zich tussen vier muren hebben opgesloten, — zei Zalkind. — Scheld maar zo heftig als je kunt.

Ik moet je vertellen, Wasili Maximowitsj, dat onze Tanja een historische figuur op het bouwbedrijf is. Zij kwam reeds bij mij op het stedelijk partijcomité en eiste de regelrechte inmenging in de zaken van de pijpleiding, lang voordat wij de noodzakelijkheid daarvan begrepen. — Hij keek vertederd naar het meisje en gaf haar een arm. — Ja, Tatjanka, met vereende krachten hebben wij de zaak op gang gebracht.

Batmanof bleef staan en drukte Zalkind van Tanja weg. Zij waarschuwde hem:

— Ik weet het, kameraad directeur, u wilt mij vooroordeel en oppervlakkigheid verwijten. „Het meisje heeft op het kantoor nog niets gezien. De wil tot organisatie begint, of je nu hoog of laag springt, in de kantoorvertrekken. Een staf is een staf, om het even of hij een gevecht of een bouwbedrijf leidt. Telefoon, telegraaf en de kunst van het schrijven, dat zijn de grootste uitvindingen van de mensheid, die de kunst van het werken vervolmaken.” Heb ik het goed weergegeven?

— In grote lijnen wel, — bekende Batmanof.

Beridze en Zalkind schoten in een lach. De directeur bekeek Tanja's gezicht aandachtig. De donkere krullen, die onder haar gebreide muts tevoorschijn kwamen, waren wit geworden en vielen over haar gladde, egaal bruingebrande voorhoofd. Haar diepe, bijna zwarte ogen, met de berijpte wimpers, keken hem onbevangen recht in het gelaat.

— Wij kunnen niet als gasten naar het traject gaan om thee te drinken, over de internationale toestand te keuvelen en ons leedwezen over de slechte gang van zaken te betuigen. Beridze en Kofsjof dringen er sinds de eerste dag op aan, dat zij naar het traject willen!... Ik heb hen niet laten gaan. Wij zullen als gastheren naar de posten komen. Daartoe moeten wij ons wapenen, onze krachten verzamelen. Voor de bewapening, de voorbereiding is een maand uitgetrokken, voor het verzamelen van krachten anderhalve. Is dat veel? Ik kan elke dag van de voorbereiding verantwoorden.

Tanja antwoordde niet. Zij bedekte haar gezicht tot aan haar ogen met haar dikke, gebreide, rode handschoenen.

— Maar dat hoef ik u toch niet uit te leggen, — zei Batmanof zacht. — U hebt goede ogen, u moet het wel zien.

— Ik heb een en ander gezien. — Tanja onthulde haar gezicht. — Wat ik begrepen heb, is mij bevallen. En de overige dingen, die ik nog niet begrepen heb, zullen mij later ook stellig bevallen. Stel u voor, kameraad Batmanof, zelfs Liebermann is mij bevallen. Ik bedoel, dat hij mij beter bevallen is dan vroeger.

Zij vertelde over de bevoorradingsspecialisten, over hun vijandschap, waarin zij een kern van ijverzucht had ontdekt, over Tartuffe en over de „Afdeling voor Trammelant in het Bouwbedrijf”. Batmanof begon te schateren en kuchte, doordat hij een golf ijskoude lucht binnenkreeg.

— Vertelt u eens, afgevaardigde van het traject, hoe u heet en wat uw werk is op de post, — vroeg hij, toen hij uitgehoest was. — Ik vermoed, dat u Tanja Wasiltsjenko bent.

— Neemt u mij niet kwalijk, ik ben niet meer gewend mij voor te stellen. Men vraagt mij nooit naar mijn naam, men komt naar mij toe en gaat met mij om als met een bekende. U hebt het bij het rechte eind: ik ben Wasiltsjenko, electro-technisch ingenieur.

— Aha! Houdt u vast, nu gaan wij u uitschelden! — zei Beridze verheugd. — Tot dusver is er tussen het hoofdkantoor en het traject geen telefoon- en telegraafverbinding, dat is schandalig.

— Daar moet u mij niet voor uitschelden! Ik heb mij moeten bezighouden met al wat u maar wilt, alleen niet met de telefoon en telegraaf.

— Waarom niet?

— Dat is juist de tweede vraag, die ik u stellen wil, van mij persoonlijk. De telefoonverbinding moet aan de ontwikkeling van andere werkzaamheden voorafgaan, dat heb ik altijd beweerd en dat doe ik nu nog. Groebiski beziet het anders. Ik heb hevige ruzie met hem gekregen, ik kan nu eenmaal niet omgaan met mensen, aan wie ik een hekel heb. Hij heeft mij van het kantoor naar het traject gejaagd, zoals hij het uitdrukte. Waarom hebt u hem op het bouwbedrijf gelaten, kameraad Batmanof? Ik ontmoette hem op de gang, hij vroeg met een spottend lachje: „Wel, hebt u ingezien, dat uw telefoonverbinding niet het belangrijkste ter wereld is?”

— En hebt u dat inderdaad begrepen? — vroeg Beridze; hij wilde haar prikkelen.

Het meisje werd kwaad, een diepe blos drong door het chocoladebruin van haar verbrande wangen heen.

— Ik heb de vroegere hoofdingenieur onbeleefd geantwoord. Ik zou bij onze eerste kennismaking niet graag ook op u een onbeleefde indruk maken. — Beridze's repliek had haar uit haar humeur gebracht, het scheen haar, dat hij tegen haar vooringenomen was.

Beridze gaf het meisje verzoenend een arm:

— Maakt u niet boos, Roodkapje. Het was een misplaatste grap.

— Lopen jullie eens wat vlugger! — riep Zalkind, die hen vooruit gegaan was en bij de auto stond te wachten.

Met hun bontjassen aan pasten zij nauwelijks in de wagen. Tanja zat tussen Zalkind en Beridze ingeklemd. Zij voelde plotseling, dat haar benen begonnen te tintelen, zij had de hele dag nog niet gezeten.

— Groebiski beweerde, dat wij geen electriciens hebben en dat wij moeten wachten, tot zij ons gestuurd worden, — zei Tanja. — Hij is er volkomen op tegen, de draden voorlopig aan de bomen op te hangen. „Wij kunnen beter ineens een leiding met telegraafpalen aanleggen.” Over honderd jaar, wanneer de pijpleiding al lang gereed zal zijn!

Haar wijze van oordelen boezemde Batmanof belangstelling in. Hij zat naast de chauffeur en draaide zich om:

— Wat denkt u: kunnen wij de mensen op een cursus snel voorbereiden en een voorlopige telefoonleiding, laten wij zeggen, binnen een maand of drie aanleggen?

— U moet electriciens niet voorbereiden op cursussen, maar regelrecht in de practijk. Ik ben er vast van overtuigd, dat wij de leiding tot Tasjin toe in anderhalve maand kunnen aanleggen. Ik heb een plan, daarvoor ben ik ook naar u toegekomen.

— Toe maar! — zei Batmanof en hij draaide zich weer om, om Zalkind en Beridze aan te kijken.

— Waar komt je plan op neer, Tanja? — vroeg Zalkind.

— De electriciens niet over de posten versnipperen, er zijn er erg weinig. Een stootcolonne vormen, waarbij het arbeidsproces teruggebracht zal worden tot eenvoudige handgrepen. Het gaat voornamelijk om honderd leden van de komsomol, die uit zichzelf bereid moeten zijn de tajga in te trekken.

Tanja wachte af, wat de leiders van het bouwobject op haar voorstel zouden zeggen. Zij zwegen, zij dachten niet zozeer over hetgeen het meisje gezegd had als wel over haarzelf. Batmanof kreeg een feestelijk gevoel over zich, hij zei in gedachten tot zichzelf: „Zulke mensen zijn goud waard, zij komen uit zichzelf naar je toe; Wasili, sta niet te suffen, stel hen daar te werk, waar zij het meest presteren.” Beridze volgde het meisje met

zijn ogen, die maar net boven de opgeslagen kraag van zijn bontjas uitkwamen.

— Ik wil u antwoorden op uw eerste vraag, — zei hij. — U hebt gelijk: de post heeft het recht onze bedoelingen te kennen, zij moet een duidelijk perspectief voor ogen hebben. . . .

Tanja luisterde naar hem zonder haar hoofd om te draaien. Beridze sprak over de omwerking van het project, over de variant van het traject op de linkeroever.

— Je moet je de opgave in haar geheel voorstellen, en niet een gedeelte ervan. Van de negende post uit kan men het gehele beeld niet overzien. Op het ogenblik kunt u onze besluiten moeilijk begrijpen, maar later zullen ze u duidelijk worden.

— Ik geloof, dat ik het al begrepen heb, — zei het meisje, en zij keerde Beridze eindelijk haar gezicht toe. — Bent u zelf op de gedachte van de linkeroever gekomen of hebt u er in onze aantekeningen over gelezen?

— Aantekeningen? Ik heb helemaal geen aantekeningen gezien!

Batmanof keek vol belangstelling naar Tanja. Zij verklaarde:

— Sedert de eerste dagen van de oorlog zijn er bij ons stemmen opgegaan, dat het project herzien moest worden. Er was een zekere Karpof, die er steeds op hamerde, dat het traject naar de linkeroever verlegd moest worden.

— Wat is dat voor een man, een ingenieur?

— Nee. Hij is een visser, een inboorling van het Adoengebied, uit het dorp Nizjnaja Sazanka. Hij heeft de leiding gehad van een grote kolchoz. Op een goede dag kwam hij naar onze trajectpost en vroeg werk: „Ik wil bij jullie een en ander leren.” Een zeer begaafd man! Hij is niet erg ontwikkeld, hij heeft zeven klassen doorlopen, maar hij kan alles en lost de meest ingewikkelde problemen in een wip op. In ons bouwobject lokte hem de aanleg van een weg het meest. Hij toonde steeds aan, dat het geen toeval was, dat er op de linkeroever van de Adoen vele nederzettingen waren, terwijl de rechteroever vrijwel onbewoond is. De linkeroever is regelmatig gevormd, daar is de natuurlijke gesteldheid gunstig. Het aanleggen van het traject op de rechteroever is volkomen in strijd met de historische loop van de Adoen. Juist op de linkeroever heeft men behoefte aan een weg, die Nampi, Olgochta, Tsjilma, Tsjomi en andere gehuchten met Nowinsk verbindt en de stoot zal geven tot de ontwikkeling van de streek naar het Noorden. Op de rechteroever komt de weg alleen ten goede aan de nederzetting Oeljagir. Bovendien doorkruist het traject op de rechteroever een dicht met tajga begroeide bergketen. Op de

linkeroever strekt het zich echter uit over het glooiende, wijde rivierplateau. Hier zullen de bouwers van de pijpleiding door de gehele bevolking geholpen worden, terwijl de rechteroever verlaten is en men daar door niemand bijgestaan zal worden!

— Wel verdraaid! Dat zijn mijn argumenten ten gunste van de linkeroever, die u daar uiteenzet! — Beridze zat opgewonden te draaien. — Die visser heeft toch niet zelf deze idee uitgedacht?

— Aha, die was raak! — lachte Tanja tevreden. — Wees maar gerust, hij zal niet met de eer gaan strijken. Eerlijk gezegd heb ik Karpof's idee aangevuld met voorstellen van andere kameraden. — Tanja niesde luid: zij had toch kou gevat. — U had het over een punt, van waaruit men alles kan overzien, en over de kleine interessen van elke post. Zoals u ziet, er is een poging gedaan om belangstelling te tonen voor de algehele gang van zaken op het bouwbedrijf.

— Waar is die Karpof nu, op de post? — vroeg Zalkind.

— Hij is weggegaan van het bouwobject en teruggekeerd naar Nizjnaja Sazanka. Ik heb hem in Olgochta ontmoet en hem van onze veranderingen verteld. Hij luisterde en zuchtte. Kennelijk gelooft hij niet in de veranderingen. Op het ogenblik staat zijn hoofd niet naar ons, hij heeft weer de leiding van de visserskolchoz, hij heeft moeilijkheden met het plan. Een uur lang heeft hij het gehad over de tactiek van de visvangst onder het ijs.

— Is er antwoord gekomen op het voorstel? — vroeg Batmanof.

— Ja, dat hebben wij ontvangen. De oude Topolef antwoordde: „U moet eerst het project leren uitvoeren alvorens het te critiseren.” Kortom, steek je neus niet in grote zaken, wanneer men je kleine heeft opgedragen.

— Wij moeten die aantekeningen opzoeken. Je moet ze be-slist vinden en aan mij laten zien, — zei Batmanof tot de hoofd-ingenieur. — Die oude man zal het nog beleven, dat ik hem naar de kolchoz van Karpof stuur om vis te vangen.

Toen Tanja uit de auto stapte, voelde zij, dat zij doodmoe was. Zij kon haar voeten nauwelijks verzetten. Als antwoord op Beridze's uitnodiging samen met hem naar Topolef te gaan, stak zij hem haar hand toe en vroeg:

— Geeft u mij nu eindelijk de sleutel.

— Welke sleutel?

— Van de woning, waar ik op mijn verhaal kan komen. Ik kan de woning van Rodionowa niet in en jaag al de hele dag achter u aan, dat wil zeggen: achter de sleutel aan.

Georgi Dawydowitsj begon haastig zijn zakken door te zoeken. En plotseling schoot hem te binnen, dat hij de sleutel in de zak van zijn jas in zijn kantoor had gelaten. Er bleef Tanja niets anders over dan met Beridze het gebouw in te gaan. Zij liep mopperend het bordes op. Bij een van de kantoorvertrekken bleef zij staan:

— Als ik het wel heb, zit hier Topolef. Laten wij bij hem aangaan. Ik wil hem even goedendag zeggen. Hij is een goede oude baas en mijn vriend, houdt u daar rekening mee en krenk hem niet.

TIENDE HOOFDSTUK

Een gastvrij huis

Topolef zat moederziel alleen in de kale en sombere kamer. Dat was sinds enige tijd zijn gewoonte geworden. De veranderingen op het bouwbedrijf hadden niets nieuws in de indeling van zijn leven gebracht. Groebiski's poging om hem bang te maken voor de nieuwe directie had geen succes.

— Een grijze wolf is ongevaarlijk, — had Koezma Koezmitsj hem geantwoord. — Ik ben een stuk boven de zestig, ik heb mijn taak ruimschoots volbracht. Voor mij moet iedere directie respect hebben, als zij niet dom is, die directie.

Toen Tanja en Beridze de kamer binnentraden merkten zij op, dat de oude man abrupt zijn hoofd ophief en huiverde bij het knarsen van de deur. Georgi Dawydowitsj bedekte een glimlach met zijn hand. Kofsjoef placht hem de moppen over Topolef, die de ronde deden door het hoofdkantoor, te vertellen, als zou de oude ingenieur in zijn kantoor zitten te slapen met de hoorn van de telefoon of zijn pen in de hand.

De redacteur van de wandkrant had in het nummer, dat gewijd was aan de problemen der discipline, een caricatuur op de oude man geplaatst. Topolef's karakteristieke uiterlijk, zijn hoge postuur, zijn gebogen houding, zijn snor, was dankbaar materiaal voor de tekenaar. De ingenieur was slapend op de tafel in zijn kantoor uitgebeeld. Als blijk van „vriendschap” had Groebiski kans gezien Topolef de caricatuur te tonen, voordat zij op aanraden van Zalkind werd verwijderd. Koezma Koezmitsj had aanvankelijk de bedoeling van de tekening niet begrepen, maar toen die tot hem doordrong, werd hij purperrood, zuchtte diep en zonderde zich met kromme rug in zijn kantoorkamer af.

Bij de verschijning van de hoofdingenieur stond de lange,

schrane Topolef van achter zijn schrijftafel op, terwijl hij met een rode zakdoek zijn groenig-grijze snor afveegde. Met beide handen drukte hij Tanja de hand, er gleed als het ware een lichtstraal over zijn gezicht, dat een opgewekte uitdrukking kreeg.

Beridze verzocht Topolef de memoranda van de negende post met de voorstellen over wijzigingen in het project op te zoeken. Koezma Koezmitsj dacht een ogenblik na, liep toen naar de kast en begon de portefeuilles door te bladeren. De aantekeningen waren opgeborgen in een dikke map van correspondentie met de posten.

Georgi Dawydowitsj verdiepte zich onmiddellijk in het lezen er van. De oude man en het meisje fluisterden, terwijl zij naar de ingenieur keken.

— Had u niet met Sidorenko mee willen gaan? — vroeg Tanja. — Ik herinner mij, dat er eens banden tussen u beiden waren.

— Ik heb volstrekt geen moeite gedaan om te vertrekken en heb geen woord gezegd om te blijven. Van mij wordt op het ogenblik geen notitie genomen: ik ben te oud. Niemand heeft mij voorgesteld te vertrekken en ik kan mij niet herinneren, dat iemand mij overreed heeft om niet te vertrekken. Het laat mij allemaal onverschillig, liefje. Ik verkies een teruggetrokken bestaan. Onlangs heb ik bij Jack London een interessante regel gelezen: „Vrij van begeerten, kennen wij hoop noch vrees.” Het is goed, wanneer niemand je nodig heeft. Geloof mij, Tanjanotsjka.

— Tracht mij maar niet te overtuigen, Koezma Koezmitsj, ik geloof het toch niet. Ik zou niet willen leven met de overtuiging, dat ik volslagen nutteloos ben voor de mensen, dat niemand mij nodig heeft. — Zij huiverde zelfs bij de gedachte. — Een bezeten, beklemmend idee! ... U belastert uzelf, ik geloof u niet, mijn beste man. U bent vandaag eenvoudig niet in uw humeur. Vertel liever van Wolodja. Waar is hij, schrijft hij over zichzelf?

— Hij schrijft niets over zichzelf. Hij schrijft over de artillerie en over zijn generaal: „De Russische artillerie is de beste ter wereld. Onze generaal is een reuzekerel, heel wat anders dan jij, die maar een oude man bent. Hij herinnert zich jou nog, een paar maal heeft hij het over jou gehad, jij moet de groeten van hem hebben.” De brief is uit de omgeving van Minsk. Dat heb ik opgemaakt uit de zinspeling: „Wij verslaan de nazi's daar, waar jij, opa, een fabriek gebouwd hebt.”

— Is de conclusie op de aantekeningen van u? — vroeg Beridze, terwijl hij de lijvige map optilde.

— Ja, — antwoordde Koezma Koezmitsj.

Georgi Dawydowitsj las verder. Hij had de gewoonte voortdurend aan iets te veugelen. Terwijl hij kennis nam van de aantekeningen en Topolefs conclusie, speelde hij met zijn baard: hij draaide de krulletjes om zijn potlood. Tanja lachte.

— Wat is er? — vroeg Koezma Koezmitsj.

— De nieuwe hoofdingenieur is een reuzekeutel.

— Je vergist je. Ik mag hem niet, evenmin als de anderen. Het zijn tactloze lui met een heleboel praats. Alles hebben ze afgekamd, ze schrijven je voor, hoe je moet leven en hoe je moet werken. En kunnen ze het zelf? De hoofdingenieur is een nieuwe bezem in de vorm van een baard.

— Ik ben geen honderd jaar en ik heb niet de gewoonte van wijsgeren, aan alles te twifelen. U komt mettertijd ook wel tot de overtuiging, dat Beridze een prachtkeutel is. Ik raad u aan hem eens gauw in het ware licht te zien. Hij heeft u stellig enige rake en onplezierige opmerkingen gemaakt, en u, Koezma Koezmitsj, bent slechts gesteld op mensen, die vleierende woorden zeggen. Die Groebki van u bijvoorbeeld. Ik begrijp niet, hoe u met zo iemand bevriend kunt zijn.

De hoofdingenieur legde de paperassen terzijde en trad op hen toe.

— U hebt een uitvoerige en weldoordachte conclusie geschreven, — richtte hij zich tot Topolef. — U hebt Karpof's idee duidelijk goedgekeurd. U hebt haar zelfs verder uitgewerkt, zou ik zeggen. — Beridze zweeg in afwachting van het antwoord.

— De in de aantekeningen uiteengezette theorie scheen mij juist en praktisch uitvoerbaar, — bevestigde Topolef.

— Waarom hebt u dan hierin zo'n bureaucratistische houding aangenomen? U hebt de theorie in drie regeltjes bruto weg verworpen. U hebt u toch niet willen ontdoen van dit verstandige en waardevolle voorstel, alleen omdat iemand anders uw project aan kritiek onderworpen heeft?

De oude man liet zijn zware, grote handen met de gezwollen blauwe aderen hangen. Zijn gezicht was purperrood geworden, hij ademde luid.

— Ik kan niet begrijpen, waarom u zulk een uitvoerige conclusie hebt opgesteld. Het is werkelijk niet te verklaren: u bent voor, en bent toch tegen. — Beridze haalde de schouders op.

Tanja merkte op, dat de op Topolef gerichte blik van de hoofdingenieur een mildere uitdrukking kreeg. Onwillekeurig voelde Beridze sympathie jegens deze norske en ontoegankelijke grijsaard. Hij kon hem en Groebki niet over één kam scheren,

ofschoon zij aan elkaars zijde stonden. Beridze moest wel achtig hebben voor Topolef wegens zijn vroegere bekwaamheid, die onder de bouwkundige ingenieurs wijd en zijd bekend was.

— Ergerlijk, — zei Beridze, — het is ergerlijk op iets dergelijks te stuiten. U moet toch zelf ook de onrechtvaardigheid van uw antwoord aan de negende trajectpost voelen.

— Mag ik antwoorden voor Koezma Koezmitsj? — kon Tanja zich niet inhouden. — Koezma Koezmitsj is een vertegenwoordiger van de oude intelligentsia. Zijn gedrag wordt dikwijls bepaald door verkeerde loyaliteitsbeginselen.

— Tatjana Petrowna! — bracht Topolef hees van kwaadheid uit, terwijl hij zijn dichte wenkbrauwen optrok.

— Zwijgt u nu maar, nu u niet in staat bent geweest uzelf te rechtvaardigen! — zei Tanja driftig. — De schrijver van dit smerige vodje papier is niet Topolef, maar Groebksi. Het is helemaal zijn stijl! . . . Ik kan wel raden, hoe alles in zijn werk is gegaan. Vervuld van goede bedoelingen heeft Koezma Koezmitsj zijn conclusie naar Groebksi gebracht. Deze lachte hem uit en dicteerde hem de bekende drie regeltjes. — Zij wendde zich tot Topolef. — Wilt u dan niet begrijpen, Koezma Koezmitsj, dat Groebksi, ook al is hij uw chef en uw oude vriend, niet waard is, dat men naar hem luistert?

Tanja brak plotseling af: de op haar gerichte verwijtende blik van de oude man had haar verbouwereerd.

— Dit papiertje speelt hier natuurlijk een kleine rol, — vervolgde Tanja minder heftig. — Het bouwobject is onafhankelijk daarvan vastgelopen. En als het niet vastgelopen was, had u niet hierheen hoeven te komen, naar het eind van de wereld. Zo zie je, geen ongeluk zo groot, of het heeft zijn goede zijde.

Tanja wilde de atmosfeer door een grapje minder geladen maken, maar de oude man keerde haar zijn rug toe en stond somber en grimmig in de ruimte.

Tanja had de sleutel, die zij met zoveel moeite bemachtigd had, niet nodig: Serafima, de tante van Olga Rodionowa, die met haar samenwoonde, bleek thuis te zijn. Haar geweldige, als uit opgeblazen luchtballonnen samengestelde gedaante vulde de keuken geheel en zij kon zich maar nauwelijks tussen de tafel en het fornuis heen en terug draaien. Zich op de heupen klappend, snelde Serafima Tanja tegemoet en zij drukte haar aan haar omvangrijke boezem.

— Dag schatje, dag lieverdje, Tanetsjka, mijn beste kind, — verwelkomde de dikkerd haar met een hele opsomming.

De omhelzingen van de gastvrije Serafima en de warmte van de gloeiende kachel, die kennelijk nooit uitging, verwarmden

het meisje. Zij trok snel haar skipak uit, wreef energiek haar schouders en benen en wikkelde zich in de vertrouwde, blauwe, fluwelen ochtendjapon van Olga. Toen zij zich op de divan had uitgestrekt, dacht Tanja met dankbaarheid, bijna vertederd, aan haar vriendin.

Er was in de kamer niets veranderd: overal borduurwerkjes, tafel- en vloerkleedjes. Zelfs Serafima verwonderde zich over de snelheid, waarmee Olga haar handwerken maakte en over de vindingrijkheid van haar ontwerpen. Er waren nieuwe borduurwerken bijgekomen: Nanajse feestelijke ornamenten; zij vormden het middelpunt boven het zorgvuldig opgemaakte bed van de vrouw des huizes. Op dezelfde plaats als vroeger was de plank met medische boeken, het nachtkastje met de gramfoon en platen, de toilettafel, die het geschenk was van de meubelmaker van het ziekenhuis, de verweerde spiegel en ervóór op een kanten lopertje de heel kleine olifantjes met opgeheven slurven, flesjes eau de Cologne en parfum en een grote kam. Op tafel boeken en schriften van Konstantin. Deze waren uit zijn kamer hierheen verhuisd. Boven de tafel in een geborduurde krantenlander brieven, notities, recepten, krantenknipsels, en boven alles uit troonde het onvermijdelijke portret van Konstantin: het hoofd, dat de eerste tekenen van kaalheid vertoonde, de grote hoornen bril en de op de dunne lippen verstarde ironische glimlach.

— Konstantin Andrejewitsj is nog altijd dezelfde. Een koel filosoof en psycholoog, — zei Tanja afkeurend.

— Altijd dezelfde, altijd dezelfde, een snertvent, — viel Serafima bij. Zij stond op de drempel, waar zij de gehele deuropening vulde.

— Hoe is de verhouding tussen die twee? Uit Olga's brieven kan ik er geen hoogte van krijgen. Zij zwijgt, zodra ik over Konstantin begin.

— Je hoeft mij niets te vertellen! Ik snap er zelf niets van. Zij heeft geen zier aan hem. Zij leeft eenzaam, zij is getrouwd, maar heeft geen man. Begrijpt zij nu niet, wie hij is? Of begrijpt zij dat wel, maar kan zij zich niet losmaken van een blinde liefde? Verklaar mij dat eens, als je wilt!

— Zij is aan hem gewend, veronderstel ik. Zij hebben toch drie jaar samen geleefd. Geloof jij, dat zij er onder lijdt?

— Denk je dat ik blind ben?

De dikke vrouw stopte haar handen onder haar schort en begon opnieuw te kwebbelen:

— Hoe zij in Roebezsansk hebben geleefd, weet ik niet. Maar zij is er niet zo maar vertrokken. Ze hebben mij gezegd, dat de

professor dol op haar was, zij was zijn beste helpster. Hoe heet dat ook weer? . . .

— Assistente?

— Ja, ja. In één woord, zij was zijn beste. En plotseling laat zij de wetenschap de wetenschap en vertrekt. Zeker, hier is zij chef-arts in het ziekenhuis en wordt zij door iedereen gewaardeerd — ik wil niet zeggen, dat haar werk er door geleden heeft. Maar toch begrijp ik met mijn domme verstand, dat Olga met Konstantin niet leven kon. Ik geloof, dat hij haar bedroog. Want het is een varken, hoor! . . . Zij gingen uiteen, en zij zou hem dienen te vergeten. Niks hoor. . . . Zij zit te kniezen. Toen kwam hij weer aanzetten, zij had hem er niet in moeten laten, maar dat deed zij juist wel. Zij leefden een tijdje samen. Maar jij bent toch bij hen geweest, je hebt het toch gezien.

— Twee keer ben ik er in totaal geweest. Ik kan hem niet uitstaan! — Uit afkeer fronste Tanja haar voorhoofd.

— Hij is godzijdank naar Roebezsansk teruggedaan. Nauwelijks was hij weg, of daar kreeg je het gezeur weer. Hij stuurt brieven: „Ik verlang naar je, omhels je en kus je.” En terloops eventjes: „Zend mij een costuum, het mijne is versleten”, „zie stof voor een broek op de kop te tikken, bij jullie op het bouwbedrijf is dat wel te krijgen”, „maak geld over, als ik in mijn rijke dagen kom, krijg je het terug.” Een andere vrouw zou op dit alles spuwen, maar zij niet! Zij heeft zich uitgesloofd, heeft een en ander van zichzelf stiekem verkocht, en heeft alles, waar hij om vroeg, gestuurd.

— Hij is onlangs weer hier geweest, nietwaar? — vroeg Tanja met slaperige stem, terwijl haar ogen dichtvielen onder het gekwebbel van Serafima.

— Ja. . . . Midden in de zomer, in Augustus. Ik walgde van hem, en Olga was helemaal uit haar doen. Zij vertelde mij, dat hij in dienststopdracht was gekomen. Maar ik heb mijn ogen niet in mijn zak en zie een en ander — hij wou hier weer zijn intrek nemen. Maar er is daar iets tussen hen voorgevallen, een of ander schandaal. Ik was de hele dag uit geweest. Toen ik thuis kwam, had Olga zich in haar kamer opgesloten, terwijl Konstantin juist zijn koffer dichtbond. Hij opende de deur op een kier en riep haar van de drempel af toe: „Dus je jaagt mij weg? Daar zul je spijt van hebben. . . .”

— Dat is flink van haar! . . . zei Tanja opgelucht.

— Reuze flink, maar ik zie, dat zij er weer onder lijdt. Ik snap niet, of ze nu met hem te doen heeft, of wat het anders is. . . . En de twintigste van de vorige maand kwam zijn laatste brief. Dat is hem, in die roze enveloppe. Hij deelt, als een donderslag

uit heldere hemel, mee: „Ik ga als vrijwilliger naar het front. Ik wil mijn leven inzetten voor het Vaderland!”

Tanja was verbaasd. Zij was zelfs overeind gekomen. Dat was het laatste, wat zij verwacht had!

— Heeft hij haar geen zand in de ogen gestrooid?

— Nee, hij schijnt nu in ernst vertrokken te zijn.

— Vreemd, heel vreemd! — Tanja tuurde wantrouwig naar de roze enveloppe, die uit de geborduurde krantenhanger stak.

— Moet je verder horen. Hij is naar het front gegaan, nou vooruit. Misschien wordt hij daar wat verstandiger. Maar zij is nog altijd niet in haar gewone doen. Zij zit te kniezen. . . .

Serafima liep naar de keuken om naar het eten op het fornuis te kijken en kwam haastig terug. Haar woordenvloed kabbelde weer verder:

— Waar denkt ze aan, waar verlangt ze naar? Er is toch best een goede man te vinden? Is Rogof niets voor haar? Een flinke kerel, sterk, goedhartig, oprecht. Hij houdt al lang van haar, in Roebezsansk hield hij al van haar. En hóé! Als zij het wil, haalt Alexander Iwanowitsj voor haar de maan uit de hemel. Toen hij directeur van een visfabriek was, stuurde hij allerlei gerookte producten, ik wist niet, waar ik ze laten moest, mijn provisiekast was er helemaal vol mee. Hij heeft bij mij als eens zijn hart uitgestort: „In Roebezsansk stond ik mijzelf niet toe ook maar naar haar te kijken: zij was getrouwd. Nu sprong ik op: zij is vrij! Er is echter niets veranderd.” Hij vraagt mij: „Waarom mag zij mij niet?” Wat moet je dan zeggen? Het is toch een beste man. En ik geloof, dat Olga toch wel op Alexander Iwanowitsj gesteld is. En snap nu maar eens, waarom zij Rogof op een afstand houdt. Hij is er soms gek van. . . .

Tanja dacht er aan, dat zij een brief van Rogof voor Olga bij zich had. Daar zij niet wilde opstaan, verzocht zij Serafima hem uit haar rugzak te pakken. Wroetend in de rugzak, babbelde de huisvrouw verder:

— Laten wij aannemen, dat zij om een of andere reden niets voor Rogof voelt. Maar dan heb je een ander geval. De hoofd-ingenieur woont bij ons, een prachtige, zelfstandige kerel. Goed en vriendelijk. En ongetrouwd. Wat mankeert er aan hem? Waarom wil zij hem niet? Wat is zij voor een vrouw?

Tanja stelde zich Beridze en Olga samen voor; dat beviel haar niet, en zij zei met tegenzin:

— Beridze past niet bij Olga.

— Past hij niet bij haar? Wie dan wel?

— Niemand. Je hoeft niet na te gaan, wie er allemaal in aanmerking komen.

— En ben jij nog altijd alleen, Tanetsjka? Wacht jij nog steeds op jouw prins? — vroeg Serafima levendig. — Ik zal eens rondzien. Zjenjka is verstandiger dan jullie, twee dommertjes. Die kan het zonder leed en hartzeer af, die is altijd opgewekt.

— Bemoei je daar niet mee, tantetje, — zei Tanja geërgerd. — Jij redeneert als een verstandige vrouw en plotseling ben je de kluts kwijt. Met jou kun je geen serieus gesprek voeren.

Serafima begreep de wenk en ging op een ander onderwerp over. Zij vertelde Tanja trots, hoe zij het huishouden bestierde: biggetjes, kippen met een haan, drie ganzen; een vat met ingemaakte komkommers en een met kool; een paar zakken aardappelen in de kelder. Tanja moest opstaan en al deze rijkdommen gaan bekijken.

Zij namen een kijkje in de kamer, waar nu Beridze woonde. Enkele kleinigheden hadden dit vroegere verblijf van Konstantin, dat Tanja altijd had tegengestaan, veranderd. De lucht van tabak en eau de Cologne („hij rookt veel en besteedt de grootste zorg aan zijn baard, hij besprenkelt hem zelfs met parfum,” — legde Serafima uit, die van alles op de hoogte was); pas verschenen technische tijdschriften met papieren bladwijzers („hij komt laat thuis en dan leest hij tot de ochtend”); een opengeslagen band met gedichten van Majakofski, een paar pijpen, een jachtgeweer aan de wand en daaronder een fototoestel aan een riem („hij wilde een foto van Olga nemen, maar zij weigerde; mij heeft hij gekiekt, hij lachte, dat ik er maar net op paste”); een foto van een sympathieke, grijze, oude vrouw („zijn moeder, zij woont in Georgië, in Gori, waar Stalin is geboren; hij laat zich erg aardig over zijn moeder uit, hij stuurt haar geld en brieven”); kunstig gemaakte maquettes van bruggen, een model van een of ander cylinderachtig gebouw, een stapel foto's van de tajga in het Verre Oosten en van de Adoen („hij heeft ons ervan verteld, hij heeft het hele land afgereisd, aan veel bouwobjecten gewerkt, hij zegt lachend, dat hij net zo lang zal bouwen, tot er in ons land geen kale plek meer over is en dat hij dan een monument voor zichzelf opricht en daaronder gaat liggen”).

Olga trof hen in druk gesprek aan.

— Zijn jullie aan het roddelen? — vroeg Olga, terwijl zij argwanend naar Serafima, haar vriendin en het portret van haar man keek. — Jij hebt het arme kind natuurlijk geen ogenblik rust gegund met je geklets.

Serafima hield dadelijk haar mond, nam de bontjas van haar nicht en verdween. De vriendinnen omhelsden elkaar.

— Zeg je bent afgevallen, je ogen zijn nog groter geworden, je hebt iets van een Egyptische weg, zei Tanja.

— Ik heb er weer last van, — Olga hief haar in verband gewikkelde armen op.

Tweemaal per jaar had zij aanvallen van gewrichtsrheumatiek. Zij keek Tanja met haar grote lichtblauwe ogen rustig aan. In haar gladgekamde haren met de scheiding in het midden, in de nauwelijks zichtbare, bittere trekken om haar mond, in heel haar magere gezicht school een uitdrukking van hardnekkig verdriet.

Tanja omhelsde Olga opnieuw vurig. Hoewel zij even groot waren, was er een scherp onderscheid tussen beiden: Tanja leek sterker, krachtiger dan de tere, broze Olga, met haar matte tient.

— Heb je medelijden met mij, lieverd? ik zie, dat Serafima je allerlei onzin heeft verteld, jij bent erdoor van streek geraakt.

Olga maakte zich los uit Tatjana's omhelzingen en verzocht haar de bandjes van haar doktersjas op haar rug los te maken. De schemering viel snel in, buiten werd het nacht. De vriendinnen zaten in het donker, zolang de elektrische centrale geen licht gaf. Olga wiegde nu haar ene, dan haar andere arm, alsof zij een kind op schoot had.

— Jij behoort op bed te liggen en niet naar het ziekenhuis te gaan, — zei Tanja. — Ik kan mij voorstellen, hoe druk je het daar hebt. Ik heb gehoord, dat de helft van het medische personeel onder de wapenen is geroepen. . . .

— Ja, wij hebben maar weinig mensen over. Daarom kan ik ook niet thuis zitten. En het is ook voor mijn reumatiek beter, wanneer ik hard werk. Ik houd van mijn ziekenhuis, Tatjanka, ik zou er niet buiten kunnen.

Zoals het gewoonlijk gaat bij vriendinnen, die elkaar in lange tijd niet gezien hebben, sprongen zij in hun gesprek van de hak op de tak.

— Heb je geen hinder van je inwoning? — vroeg Tanja voorzichtig: Beridze wekte om een of andere reden toch haar belangstelling op.

— Nee. Hij is niet opdringerig en is een prettig mens in de omgang. Hij is weinig thuis. Hij is zeer attent voor zijn omgeving.

— Voor jou?

— Voor mij ook. Hij is de goedheid zelve, die is wel voor tien mensen toereikend. Serafima is dol op hem en, wat ik er haar ook van zeg, zij buit hem uit. Ieder ogenblik is het: „Ach, brengt u mij even wat brandhout”, „toe, pakt u dit of dat eens eventjes.” Het is rustiger geworden in huis, sinds hij er is, ik

weet niet, hoe dat komt. Misschien moeten wij vrouwen beslist een man om ons heen hebben.

— Ik weet het niet, daarin heb ik geen ervaring, — zei Tanja spottend.

— Begrijp mij niet verkeerd. Dacht je, dat mijn hoofd daarnaar stond?

Dit zei zij niet geërgerd, veeleer verdrietig. Tanja blikte vijandig naar het portret van Rodionof, toen zij zag, dat Olga ernaar keek.

— Waarom kun jij zo moeilijk over zijn vertrek naar het front heenkomen? Jullie leefden toch al niet samen en vroeg of laat moest er aan zulk een bestaan toch een eind komen. Serafima zegt, dat hij als vrijwilliger is gegaan. Dat is mooi van hem, zo'n moed had ik niet van hem verwacht. Je neemt mij mijn openhartigheid niet kwalijk, hè?

— Het is een beetje al te mooi van hem. — Tot Tanja's verwondering was Olga het met haar eens. — Was hij maar naar het front gegaan, zoals mensen met eergevoel gaan! — Olga keek naar de deur en vervolgde zacht: — Je weet, dat hij hier is geweest, en ik geloofde, dat hij hierheen was overgeplaatst, omdat hij niet gescheiden van mij kon leven. Maar hij had iets anders in de zin. Hij had eenvoudig gehoord, dat hij onder de wapenen moest komen, en kwam toen onder een of ander voorwendsel hier naar toe. Ik wist niet, wat ik ervan denken moest. Daarna vroeg hij mij hem hier werk te verschaffen. Ik zei hem: „Ga naar het front. Jij bent dokter en bent gezond.” Je had moeten zien, hoe hij mij aankeek, ik vergeet het mijn leven niet! „En geef jij mij een tweede leven?” zei hij. „Er zijn genoeg dapperen zonder mij. Help mij liever een vrijstelling te krijgen, jij hebt hier goede relaties en bent lid van de recruteringscommissie. Al mijn hoop is op jou gevestigd.” Hij zei mij dit alles kalm en brutaal, het was of ik een slag in het gezicht kreeg. Buiten mijzelf van woede beval ik hem te verdwijnen!

— Goed zo! — zei Tanja verontwaardigd.

— Ik moet bekennen, dat ik mij opgelucht voelde, toen hij was vertrokken. En toen kreeg ik plotseling deze brief. Hij is door en door vals, overtuig je zelf maar. Ik kan niet begrijpen, wat hij in zijn schild voert. Is het dan opnieuw bedrog? Of zijn zijn ogen eindelijk opengegaan? Ach, wat is het moeilijk!...

Deze laatste woorden bracht zij haast steunend uit. Tanja maakte onwillekeurig een gebaar in de richting van haar vriendin.

— Nu zie je, hoe ik hem uit een echt vrouwelijk gevoel van verontwaardiging zwart gemaakt heb! — berispte Olga zichzelf,

alsof zij wat gekalmeerd was. Zij was plotseling als het ware harder geworden. — Hij waagt zijn leven aan het front, en ik zit hier zijn huid vol te schelden.

Olga stond op, daar zij stemmen in de vestibule hoorde. Beridze was thuis gekomen, en niet alleen: hij had Kofsjof bij zich.

— Neemt mij niet kwalijk, dames. Ik kon deze dakloze niet in de steek laten. Hij mag zich in uw vriendelijk huis wel een beetje verwarmen, nietwaar?

Zjenja kwam binnen stormen en vulde het huis met rumoer, uitroepen en een veelvuldig, luid gegichel. Serafima straalde: zij hield ervan gasten te ontvangen, en feestelijk dekte zij in Beridze's kamer de tafel. Er verscheen gezouten zalm, ingemaakte groenten en koud rendiervlees.

— Het is maar een bescheiden maaltijd, maar hij bestaat enkel uit gerechten van het Verre Oosten. Is die wodka inheems? — Zij stelde Beridze deze vraag, op een bruine fles wodka wijzend. — Verdunt u ze even, Georgi Dawydowitsj.

In zijn baard lachend, ging Beridze aan „scheikunde” doen: hij verdunde de alcohol. Aangenaam getroffen door de onverwachte warmte en gezelligheid, dacht Alexej erover na, dat je, indien je een goed mens bent, je zelfs in een ijshut het leven behaaglijk kunt maken. Beridze, die naast hem aan tafel kwam zitten, fluisterde hem in het oor:

— Ik geloof, dat ik verliefd ben, Aljosja. Op het ogenblik voel ik, hoe de bekende pijl van Cupido in mijn vrijgezellenhart doordringt. Raad eens, op wie van deze prachtige vrouwen ik verliefd ben geraakt? — Hij wendde geen oog van Tanja af.

— Dat is geen erg moeilijk raadsel, — lachte Alexej.

— In gezelschap wordt niet gefluisterd, chefs! — zei Tanja verwijtend. Zij begreep, dat zij het over haar hadden, en het verheugde haar, dat Beridze belangstelling voor haar had.

— Georgi Dawydowitsj heeft mij een raadseltje opgegeven, — zei Alexej.

— Een moeilijk, — voegde Beridze er aan toe.

— Wij houden van raadsels! — liet Zjenja zich vol belangstelling horen.

— Het raadsel luidt: op wie van de aanwezige vrouwen zou ik het eerst verliefd worden?

— U zei, dat het geen erg moeilijk raadsel was en u keek naar Tanja. Het is zonneklaar! — fronste Zjenja ontevreden haar wenkbrauwen.

— Ik betwijfel of dat zonneklaar is. Ik kan geen keus doen, daar ik reeds lang voor u mijn komst hier verliefd was.

— Ja, dat is waar ook! Hij is in de wittebroodsweken.

Zjenja had grote lust lelijke woorden te zeggen, zij kon zich onder Alexej's blik nauwelijks bedwingen.

— In het hoofdkantoor hebt u mij schrik aangejaagd. Ik sidderde, toen ik met u sprak, — zei Tanja tot Kofsjoj. — Strengheid, trots en een metalen stem. In werkelijkheid bent u anders.

— Hoe bedoelt u?

— Zoals u nu bent. Indien u gedichten zou schrijven, zou u een lyricus zijn.

Zjenja proestte, Alexej schoot ook in een lach.

— Lachen jullie niet, ik praat in volle ernst. In mijn ogen is een lyrische inborst, als het natuurlijk geen aanstellerij is, een goede eigenschap in de mens.

— Je ziet ze vliegen! — zei Zjenja geërgerd. — Een vrouwelijke filosoof! Serafima, kom eens te hulp!

— Tanetsjka, schei uit met je lyrische gesprekken! — commandeerde Serafima. Na alle drukte en geloop was zij aan een hoek van de tafel gaan zitten en zij hief haar glaasje met verdunde wodka op. — Georgi Dawydowitsj, u bent de heer des huizes, u hebt het woord.

— Ik ben de heer des huizes niet, Serafima Romanowna, maar uw gelukkige kostganger en een tijdelijke bewoner van dit goede huis, waar wij onverwacht bijeen gekomen zijn. Maar ik zal gebruik maken van het mij verleende recht van het eerste woord. — Beridze stond op. — Er is veel om een vrolijke toast op uit te brengen. Maar dat zal ik vandaag buiten beschouwing laten. Mij dunkt, dat de eerste toast uitdrukking moet geven aan het beste, wat er op het ogenblik leeft in ons hart en in ons hoofd. Ik stel voor te drinken op ons Moskou... Zij klonken.

Een minuut lang werd er gezwegen. Serafima verbrak de stilte. Zij vertelde van haar ontmoeting met een vrouw, die verzekerde dat Moskou aan de Duitsers zou worden overgegeven. Deze vrouw verwees naar de oorlogstactiek van 1812.

— Ik heb haar onze tactiek eens even uiteen gezet. Zij wist niet hoe gauw zij weg moest komen, die adder! — Serafima hief haar machtige vuist op.

Zij veerde op van haar stoel, liep naar de keuken en kwam terug met een reusachtige schaal, waarop een berg dampende pelmenen * lag opgestapeld.

— Ik heb een goede toast, — Zjenja stond op. — Laten wij drinken op het Verre Oosten, op het allerdiepste achterland, dat elk ogenblik in de voorste linie kan veranderen. Laat

* Deegrollen, gevuld met gehakt vlees, vooral in Siberië gegeten (vert.).

kameraad Moskoviet het eens wagen niet hierop te drinken!

Zjenja klonk met Alexej, dronk haar wodka in één teug uit, vertrok haar gezicht en gebaarde met haar handen.

— Ik neem uw toast van ganser harte aan, — zei Alexej ernstig.

Na hem dronken ook de overigen.

Tanja en Beridze zaten tegenover elkaar. Georgi Dawydowitsj zat met onverholen genoegen naar Tanja te kijken en dacht: „Als een schilder zo'n gezicht schildert, zal iedereen zeggen, dat hij het opgesmukt heeft.”

— Tatjana Petrowna, bent u naar het Verre Oosten gekomen of bent u hier geboren en getogen? — vroeg hij.

— Geboren en getogen. Ik ben in Roebezsansk geboren. Mijn moeder leeft daar op het ogenblik nog. Zij is onderwijzeres, zij is niet zo jong meer. Ik zeg haar voortdurend, dat zij hierheen moet komen, maar zij kan geen afstand doen van de school.

— En uw vader?

— Die is gesneuveld bij Wolotsjajefka. — Tanja keek Beridze aan, alsof zij wilde weten, of zij verder moest vertellen. — Ik was toen vier jaar. Ik kan hem mij niet meer herinneren. Maar ik heb veel over hem gehoord. Ik ben trots op mijn vader. Bojko-Pawlof kwam vaak bij ons thuis. . . U weet natuurlijk, wie dat is. . . Hij zei mooie dingen van mijn vader. Eens kwam Bojko-Pawlof op onze academie op een feestavond van eindexaminandi en hield een grote rede, hij richtte zich tot mij apart: „Jouw vader, Pjotr Wasiltsjenko, was een trouw communist en een dapper partisaan. Jij mag niet vergeten wat jij hem verschuldigd bent. . . Het is jammer, dat hij deze dag niet beleeft, mijn voortreffelijke strijdmakker. . .” Gunst, ik ben helemaal afgedwaald! — bezon Tanja zich. — Zulke bijzonderheden kunnen u natuurlijk niet schelen.

Beridze luisterde echter met belangstelling naar Tanja, hij was geroerd door haar verhaal. Hij nam alles wat het meisje betrof in zich op. In het rumoer der stemmen onderscheidde hij slechts de hare.

Serafima was ontstemd, dat de gasten al zo vroeg van tafel opstonden, de pirogs* in de keuken waren niet meer aan de beurt gekomen. Zij dreigde, dat zij het Zjenja betaald zou zetten: die was als eerste van tafel opgestaan en naar Olga's kamer gegaan. Van daar klonk het geluid van de gramfoon.

— De wals „In de bergen van Mandsjoerije”, — verklaarde Zjenja toen zij weer binnen kwam. Zij was rood geworden. Haar ogen en wangen gloeiden. — De dames mogen vragen

* Soort pastei (vert.)

omdat zij in de meerderheid zijn. Mag ik deze dans van u, dierbare Moskoviet? — nodigde zij Alexej uit.

— Ik kan niet.

— Kunt u het niet? Dat is gewoon belachelijk, een Moskoviet, die niet dansen kan!

— Ik kan niet, — herhaalde Alexej.

— Wat moet dit voorstellen? — vroeg Zjenja, terwijl zij allen om zich heen aankeek. Achter een grap trachtte zij haar verbouwereerdheid te verbergen. — U wilt mij toch niet beledigen? Daar zit hij nou, de lyricus! Voor straf moet hij met Serafima dansen!

— Wij zullen eens zien, zei Tanja, die opstond en op Alexej toetrad. — Wilt u met mij dansen?

Alexej weigerde opnieuw. Beridze verwonderde zich ook:

— Wat betekent dat, mijn vriend?

— Ik heb gezegd, dat ik niet kan! Nemen jullie mij niet kwalijk! — sneed Kofsjof reeds licht geërgerd af.

— Vraagt u mij maar, — stelde Georgi Dawydowitsj voor. — Ik ben weliswaar geen groot danser, maar draaien kan ik tot ik er bij neerval.

Tanja keek de sombere Alexej oplettend aan en reikte Beridze haar hand:

— Dan gaan wij maar in het rond zwieren. Als u mij maar niet duizelig maakt.

Zjenja liet Kofsjof niet met rust:

— Wat doet u bespottelijk en kinderachtig. U verzint allerlei bezwaren. Kom, laten wij gaan dansen.

— Zjenja, schei uit! — zei Olga zacht met haar diepe, licht vibrerende stem.

Kozlowa keek eerst haar en toen Alexej aan, maakte een handgebaar en begaf zich naar de dansenden.

Olga keek met grote sympathie naar Kofsjof. Zij had van Beridze veel over hem gehoord.

„ — Helpt u mij even een sigaret op te steken, — vroeg zij hem; het verband om haar handen hinderde haar.

Terwijl Alexej met een brandende lucifer op haar toetrad, ontmoetten hun blikken elkaar onwillekeurig. Het kwam hem voor, dat diep in haar wijd geopende ogen een uitdrukking van leed lag.

„Gewoonlijk weerspiegelen ogen het werk van het verstand, maar in deze komt als het ware het hart tot uitdrukking,” dacht Kofsjof.

— Ik zie niet graag, dat vrouwen roken, — zei hij, terwijl hij een rookwolkje wegwaifde. — Als ik wetten moest uitvaardigen, zou ik de vrouwen streng verbieden te roken. Het is al mooi

genoeg, dat zij ons, figuurlijk gesproken, rook in de ogen blazen.

— Medici roken veel, een beroepsgewoonte. Ik geef zelf niet veel om sigaretten. — Zij doofde haar sigaret. — Danst u werkelijk niet?

Hij antwoordde na een korte pauze:

— Jawel. Misschien vindt u mij ook bespottelijk en kinderachtig, maar werkelijk, op het ogenblik, ach, op het ogenblik kan ik eenvoudig niet gaan dansen. Mijn vrouw is aan het front. En niet eens aan het front, maar achter het front. . .

— Het is helemaal niet bespottelijk en kinderachtig! — zei Olga opgewonden en zij drukte met haar verbonden hand onhandig de zijne.

Zij zwegen, luisterend naar de slepende en weemoedige melodie van de wals.

— Ik zou heel graag bevriend met u worden, — zei Olga. — Soms heb je zo'n behoefte aan een verstandige en trouwe vriend! Wat wou ik u ook weer zeggen? Ja! Ik ben blij voor u, heel blij. U bent een gelukkig mens, al valt het u op het ogenblik ook niet makkelijk. U hoeft niet te twifelen aan uw liefde, u wordt kennelijk even trouw en oprecht bemind, als u zelf doet. Maar er bestaat ook een andere liefde, duister en drukkend. Stel u voor, dat u voor het eerst in uw leven vol toewijding en vurig van iemand bent gaan houden. En opeens ziet u, dat uw liefde niet de ware is, dat zij ongelukkig is. Maar zij bestaat. Je kunt je er niet zo maar van los maken. Kent u het spreekwoord: „Wie bemind wil worden, moet zelf beminnen”? Het is blijkbaar een spreekwoord, dat niet opgaat. Maar ik geloofde er in. Ik wilde zo beminnen, dat mijn liefde een onwaardig man goed zou maken. — Olga sloot haar ogen; haar verbonden handen lagen moe op haar knieën. — Daarna moest ik tot de overtuiging komen, dat mijn liefde niets vermocht. dat zij hopeloos was. . . . Er bleef slechts één ding over: er tegen te vechten. Maar dat is een vreselijke strijd! Niemand kan je er bij helpen en de overwinning brengt geen vreugde met zich mee.

Olga liep naar de deur en stond daar eenzaam. Een gevoel van bedrukking was van haar op Alexej overgegaan. Hij kon niet nalaten bij Olga te komen staan en terwijl hij in haar richting liep, wist hij niet, hoe hij haar troosten moest.

— Olga Fjodorovna. . . Ik ben blij, dat ik u heb leren kennen, — zei Alexej. — Ik wil, dat u gelooft in onze vriendschap. Weet u, ik ben altijd bereid u te helpen, alles te doen, waardoor u zich minder bedrukt kunt voelen.

Hij drukte zijn lippen op het naar medicijnen ruikende verband om haar hand en liep, door niemand opgemerkt, naar de uitgang.

ELFDE HOOFDSTUK

Over oude zonden

Op aandringen van Tatjana Wasiltsjenko had Kolja Smirnof een komsomolvergadering belegd. Hij had juist de agenda voorgelezen en Tanja het woord gegeven, toen Batmanof, Zalkind, Beridze, alle leden van het partijbestuur en enige afdelingschefs binnen kwamen. De leden van de komsomol, Genka Pankof inclusief, begrepen, dat de directie van het bouwbedrijf grote betekenis toekende aan het voorstel van hun vroegere organisatrice.

— Wij gaan voort met ons werk, — zei Smirnof waardig en nodigde Tanja met een hoofdknik uit te spreken.

Nadat het meisje op zakelijke wijze de kern van haar ontwerp had uiteengezet, richtte zij zich tot alle komsomolleden met de oproep, zich vrijwillig op te geven voor de colonne electriciens, die de telefoonverbinding over het gehele traject zou aanleggen.

— Wij krijgen de gelegenheid onze vaderlandsliefde met de daad te tonen, — zei Tanja.

Batmanof vroeg het woord.

— Wij kunnen het, vrienden, niet langer stellen zonder telefoonverbinding, — zei de directeur van het bouwbedrijf. — Wij hebben die nodig, zoals een mens ogen en oren nodig heeft. Jullie hebben Wasiltsjenko gehoord: de leiding kan binnen zes weken aangelegd worden.

Het dichtst bij Batmanof zat Genka Pankof; met gretige belangstelling, de mond even geopend, keek hij vorsend naar Wasili Maximowitsj. Batmanof had de jongeling opgemerkt en keek dikwijls in zijn richting.

— Wij kunnen natuurlijk allen, die door Wasiltsjenko worden opgenoemd, op bevel bij de colonne indelen. Dat wil ik niet doen. De electriciens staan grote ontberingen te wachten, zij moeten bij strenge vorst in de tajga werken. Hiertoe moet men zich vrijwillig ter beschikking stellen, met vuur en met

vastberadenheid. Zo voeren de soldaten aan het front een belangrijke opdracht uit. Wie twijfelt aan zijn krachten, wie zulk een vastberadenheid mist, die kan beter op de plaats blijven, waar hij nu is.

— Wie wil het woord hebben, wie heeft voorstellen? — Lang als hij was, liet Kolja zijn blik over zijn kameraden gaan.

— Er valt niets te zeggen, begin met de inschrijving! — riep iemand.

— Schrijf mij maar op!

Smirnof tikte met zijn potlood op de tafel.

— Jullie hoeven geen rumoer te maken. Wij zullen rustig ons werk doen.

Men nam het besluit, het initiatief van Tatjana Wasiltsjenko te steunen en de directie te verzoeken de aanleg van de telefoon als zelfstandig object toe te vertrouwen aan het collectief der komsomolleden.

— Nu openen wij de inschrijving! — zei Kolja.

Er meldden zich jonge mannen en meisjes, tekenaars, boekhouders en typistes. Tanja zag de secretaresse van Zalkind onder hen, het jonge meisje met het ronde gezichtje.

— Goed zo, Zina! — prees de partij-organisator haar.

Bij het horen van die geliefde naam ging er een trilling door Alexej en hij keek aandachtig naar het meisje. Petja Goedkin fluisterde Wasiltsjenko opgewonden in het oor:

— Ik wil erg graag met je meegaan, Tatjana. Maar ik heb je al gezegd, dat Kofsjoj mij naar de ontwerpafdeling overplaatst. Dat is mijn vurigste wens!

— Blijf dan hier met die vurigste wens van jou! — Tanja keerde de tekenaar haar rug toe.

— Moet ik gaan of niet, wat dunkt u? — vroeg Zjenja aan Alexej.

— Dat moet u zelf weten. Wat vindt u?

— Het kan mij niet schelen! — haalde Zjenja haar schouders op.

— Ik ben calculator, ik doe noodzakelijk werk. Eerlijk gezegd heb ik niet veel zin hier vandaan te gaan.

Haar antwoord stond Kofsjoj niet aan.

— Mij laat Gretsjkin toch niet gaan, — voegde zij er aan toe. — Hij zegt, dat ik zijn steun en toeverlaat ben. Ik wil wedden, dat hij de directeur nu juist iets over mij staat in te fluisteren.

Inderdaad was Gretsjkin naar Batmanof toegekomen en be-toogde hem: het is goed, dat alle komsomolleden bereid zijn met Tatjana Wasiltsjenko mee te gaan, maar sommigen kunnen wij

niet laten vertrekken, zij zijn als specialisten onmisbaar.

— Wanneer wij de samenstelling van de colonne bekrachtigen, zullen wij zien, — besloot de directeur.

Kolja Smirnof reikte Zalkind de deelnemerslijst; na haar doorgelezen te hebben, ging Michail Borisowitsj naar Batmanof toe.

— Smirnof vraagt, of hij ook mee mag. Ik ondersteun zijn verzoek! Hij zal een trouw medewerker zijn voor Tatjana.

— Heel juist, — stemde Batmanof in en met zijn ogen wees hij naar Genka Pankof.

De jongen maakte van de gelegenheid gebruik naar Smirnof toe te gaan en verzocht ook op de lijst geplaatst te worden.

— Wie is dat ventje? — vroeg Batmanof opzettelijk luid en streng.

— Dat is Genka Pankof. Ik tracht hem aan het verstand te brengen, dat hij niet mee kan gaan, maar hij wil er niet vak horen.

— Ik ben geen kleine jongen. Ik ben sterk. Ik zal heus niet slechter dan de anderen werken. Voor de meisjes zal ik toch waarachtig niet onderdoen, — mompelde hij nijdig, verlegen geworden door de aandacht van de directeur.

— Ik verbied minderjarigen mee te nemen! — zei Batmanof scherp, terwijl hij zich tot Smirnof en Tanja Wasiltsjenko wendde. — Ik zeg u nogmaals: er wacht een moeilijke expeditie en geen spelletje.

De volgende dag liet de directeur, in tegenwoordigheid van Zalkind en Beridze, Tanja en Smirnof bij zich komen.

— Ik heb de lijst van deelnemers aan de colonne bekrachtigd. De hoofdingenieur zal er persoonlijk op toezien, dat u in de loop van vijf dagen met al het nodige wordt uitgerust. Precies over vijf dagen vertrekt u. — Batmanof stond van achter zijn bureau op en trad op Tanja toe: — Laten wij een afspraak maken, Tatjana Petrowna. U geeft mij een grafiek van wat u denkt te volbrengen — zoveel kilometer leiding in een etmaal, — die bekrachtig ik en dan zal ik die elke dag volgen. Wee uw gebeente, als er ook maar één kilometer aan mankeert!

— Zo'n contract zal ik met genoeg ondertekenen! — zei Tanja.

— Dat is niet nodig, wij zullen dit met een handdruk als afgesproken beschouwen.

Batmanof drukte krachtig de kleine, warme hand van het meisje.

— Pas nu maar op, Tatjana! — waarschuwde Zalkind haar half ernstig, half schertsend.

Toen zij het kantoor van de directeur verlieten, zagen Smirnof en Tanja op de gang Genka. Hij drukte zich tegen de muur aan en keek hen nors en vijandig aan.

— Het mag niet! — zei de organisator van de komsomol, terwijl hij zijn arm om de jongen sloeg.

— Wij kunnen het toch stiekem doen, niemand zal er achter komen, — bromde Genka, terwijl hij zich trachtte los te maken, maar Kolja liet hem niet gaan.

— Wees niet kwaad. Je ziet toch, dat het van de directeur afhangt. Hij heeft verboden je mee te nemen.

— Weet je wat? Ga zelf naar Batmanof, als je durft, en vraag het hem, — stelde Tanja voor. — Als hij het goed vindt, zullen wij je meenemen. Dat doen wij toch, hè? — Tanja gaf Smirnof een knipoogje.

— Natuurlijk doen wij dat.

— Gaan jullie maar zelf met die Batmanof van je praten. Ik kan jullie missen als kiespijn! — maakte Genka zich kwaad, daar hij voelde, dat Tanja's en Kolja's woorden gehuicheld waren.

's Avonds kondigde de secretaresse van de directeur echter aan:

— Een jonge man, Genka Pankof, wenst u te spreken. Kan ik hem binnenlaten?

— Ja, zeker.

De jongeling kwam verlegen het grote vertrek binnen en bleef bij de deur staan. Wasili Maximowitsj bekende zichzelf verwonderd, dat zijn komst hem ontroerde.

— Kom maar verder, kameraad. Wat heb je op het hart?

Genka, wie de moed in de schoenen was gezonken, hief zijn ogen, die Wasili Maximowitsj zo waren bevallen om hun vorsende en intelligente uitdrukking, niet op.

— Houd je voet bij stuk? — vroeg Batmanof.

— Alle jongens gaan, moet ik nu alleen achterblijven? — zei Genka op gekwetste toon.

— Maar ik kan er toch niets aan doen, dat je pas vijftien bent? Het is zwaar werk, er zijn zelfs volwassenen, die het niet aankunnen.

— Ik houd het wel vol.

— En als er iets met jou gebeurt? Dat zal je vader mij nooit vergeven.

— Mijn vader zou mij dadelijk laten gaan, — zei Genka vast overtuigd en richtte eindelijk zijn ogen op naar Batmanof.

— Je vader zou je laten gaan, zeg je?

— Vast en zeker. Hij heeft mij tweemaal op expeditie meegenomen.

Batmanof ijsbeerde op zijn gemak door de kamer, Genka verloor hem niet uit het oog. De directeur bleef staan en legde zijn handen op Genka's schouders; met zijn handpalmen voelde hij, hoe jongensachtig mager zij waren.

— Wat moet ik met je doen? Vooruit dan maar! Houd je taai, klaag niet en laat de moed niet zakken.

— Daar kunt u van op aan! — Genka rende de kamer uit.

Batmanof liet hem met tegenzin gaan en keek hem lang na. Heel lang. Op het bellen van Wasili Maximowitsj kwam zijn secretaresse binnen.

— Ik ben voorlopig voor niemand te spreken, — zei hij dof.

De afgevaardigden kwamen samen voor de conferentie. Deze verschillende mensen hadden iets gemeen: hun door de wind gebruide gezichten, hun onrustige ogen, hun strijdlustige stemming. Veel bezwaren tegen het hoofdkantoor hadden zich bij hen opgehoopt, en zij haastten zich deze zo snel mogelijk naar voren te brengen, terwijl zij vergaten, dat zij te doen hadden met een nieuwe directie.

Deze gemeenschappelijke gezindheid van de vertegenwoordigers van het traject viel Batmanof en Zalkind terstond op.

— Zij bieden ons de rekeningen aan, die Sidorenko en Groebiski niet betaald hebben, — zei Wasili Maximowitsj ontevreden, nadat een van de chefs van de posten, die hij elk op zijn beurt ontving, zijn kamer had verlaten. — Zij zouden het hoofdkantoor het liefst stormenderhand omverwerpen. Wij moeten op de conferentie hierover spreken, anders gaat het allemaal eenzijdig.

— Ik ben het niet met je eens, — wierp Zalkind tegen. — Laat hen maar een stormaanval doen op de functionarissen van het kantoor, vooral op Fedosof en Liebermann. Wij hebben nu een staf, die elke druk weerstaat. De mensen van de posten zijn kwaad op het hoofdkantoor, omdat het hun geen leiding wist te geven, omdat het onverschillig was tegenover hun behoeften. Kennelijk zullen velen met voor ons pijnlijke beschuldigingen voor de dag komen, Tanja Wasiltsjenko bijvoorbeeld. Maar waarschijnlijk zal er ook wel iemand zijn, die het voor de staf zal opnemen. Ik zie een grote betekenis in de ontmoeting van de mensen van het kantoor met die van het traject. — De partijorganisator schoot in een lach. — Je kunt hun toch niet dicteren, wat zij moeten zeggen. Wij zullen het moeten aanhoren en het in onze oren knopen.

— Ik ben er voor, het verleden te laten rusten. Waar dient het toe oude zonden op te halen?

— Wij mogen ze niet zo gauw vergeten, Wasili Maximowitsj,

— hield Zalkind vol. — Jij hebt zelf gezegd, dat wij nu verantwoordelijk zijn voor de erfenis, die wij aanvaard hebben. . . .

Batmanof verwelkomde Rogof hartelijk; zij hadden elkaar niet meer gezien, sinds hij op een sleepboot van de Start was vertrokken om de gestrande vrachtschuit te hulp te komen.

— Ik dank je, Alexander Iwanowitsj, voor je initiatief en beslissende en bekwame werk op de vijfde post! — zei Batmanof met innige dankbaarheid, terwijl hij Rogof's krachtige figuur in het goed passende militaire uniform monsterde.

Rogof gaf een uitvoerig verslag van de stand van zaken in zijn sector en opperde daarna openlijk zijn bezwaren en deed een aanval op de bevoorradingspecialisten. Wasili Maximowitsj was het met hem eens, en hij maakte aantekeningen in een grote blocnote. Rogof maakte terloops een verwijt over de ingenieurs:

— Er zijn hier heel wat mensen, ik heb gezien, dat zij allemaal zitten te tekenen, maar van ontwerpen heb ik tot nog toe niets gemerkt.

In zijn woorden klonk duidelijk een toon van geringschatting.

— Ontwerpen ontstaan in de loop van de jaren — antwoordde Batmanof droog. — Beridze en zijn medewerkers nemen alle maatregelen om ons in twee of drie maanden een project te verschaffen. Wanneer zij daarin slagen, kun je er van op aan, dat zij hierin een record gevestigd hebben. Overigens is het ontwerp al zichtbaar voor wie het wil zien. Jij met je post op de linker-oever, dat is al een stukje van het nieuwe project.

Batmanof kwam in een andere stemming, hij zweeg en begroef zich in paperassen.

. . . .Het grote, houten clubgebouw was van aanzien veranderd. De wanden waren gewit; er waren andere meubels in geplaatst, de zaal was met leuzen versierd. Men had ergens bloemen vandaan gehaald en bij het portret van Stalin op het toneel gezet.

De conferentie werd plechtig geopend. De afgevaardigden kozen geestdriftig een arbeidspresidium, een erepresidium, een mandaatcommissie en een secretariaat. Zalkind begon zijn rede met een gelukwens met de opening van het eerste partijcongres van het bouwbedrijf. De partij-organisator sprak rustig en met die bijzondere logische overtuigingskracht, die altijd karakteristiek is voor ervaren politieke leiders, bolsjewieken. Hij vertelde van de uiterst moeilijke toestand aan de fronten, over het feit, dat het gehele land gevolg had gegeven aan de oproep van Stalin en veranderd was in één legerkamp. Het bouwbedrijf leek nog niet geheel op een deel van dit gigantische oorlogskamp. Het proces van mobilisatie van arbeidskrachten op het bouwobject hield nog geen gelijke tred met dat op andere plaatsen in het hele land. De partij-organisator had het

uitvoerig over de taken der partij-organisaties van de posten.

— De reorganisatie moet zo spoedig mogelijk voltooid worden. Elke sector van het traject moet in korte tijd een goed functionerende onderneming worden, die haar productie voor het front aflevert: kilometers gelegde buizen. En nogmaals druk ik u, kameraden communisten, op het hart: staat vooraan in onze opbouwende strijd voor de pijpleiding!

Zijn belofte getrouw, wilde Zalkind de debatten openen met een rede van Wasiltsjenko. Maar Tanja had hem een briefje overhandigd: zij had zich bedacht en zou niet spreken. Zij zat nu naast Alexej en hield hem voor de gek. Op dit moment hield ingenieur Melnikof van de vierde post een rede, een jonge man met rappe tong en heftige gebaren; hij oefende critiek op de hoofdingenieur en zijn apparaat om het feit, dat zij binnenshuis aan het project werkten.

— Men moet de sluizen openzetten voor de stroom van het initiatief van de massa, — zei de redenaar. — Het nieuwe ontwerp betreft niet alleen fundamentele beslissingen over de loop van het traject, maar ook duizenden verschillende rationalisatievoorstellen, die ten goede komen aan het fonds van het Staatscomité voor Defensie.

— Heel juist! — riep Kofsjof van zijn plaats af uit.

— Hij krijgt op zijn kop en hij is er blij om, — lachte Tanja zacht. Zij had deze karaktertrek in Alexej reeds opgemerkt: hij stond, zonder wrevel en tegenspraak, open voor critiek.

— Rake critiek is een goed ding, — fluisterde Alexej haar toe, terwijl hij iets op zijn conferentie-blocnote noteerde. — Ik kan u wel van te voren bedanken voor uw giftige rede.

— En als er nu eens geen rede van mij komt?

— Dat betwijfel ik. U hebt een karaktertje, dat u het niet laten kunt.

— Zeg, waar is de hoofdingenieur? Waarom is hij niet op de conferentie? Ik ben hem tegengekomen, toen ik op weg hierheen was, op mijn vraag antwoordde hij enigszins raadselachtig.

— Beridze is geen partijgenoot, — zei Alexej, die onwillekeurig beduusd was.

Tanja verwonderde zich:

— Waarom is hij geen lid van de partij?

— Ik kan geen antwoord geven op die vraag. Maar u kunt mij geloven: Beridze is een ware partijloze bolsjewiek.

— U zult niet alleen uzelf moeten verdedigen.

— Dat weet ik. — Alexej keek haar erkentelijk aan; hij vond het prettig, dat Tanja aan Georgi Dawydowitsj dacht.

De rede van de secretaris van de partij-organisatie van de vijfde post, Kotjenef, leidde Tanja's gedachten over Beridze af.

Alle vertegenwoordigers van het traject roerden op de een of andere wijze het werk van het hoofdkantoor aan. De rede van Kotjenef was bijzonder scherp. De werkloosheid en het ongeloof van de oude directie in de dringende noodzaak van de pijpaanleg hadden het collectief van de vijfde post lamgelegd. Of juist, daar het collectief geen duidelijk doel voor ogen had, was het verslapt, had het opgehouden een collectief te zijn. Aan de stemmen van de communisten, dat de chef van de post en twee van zijn medewerkers onvermijdelijk vervangen moesten worden, was geen aandacht geschonken. Waartoe zou Sidorenko twee afzonderlijke slechte werkers verwijderen, wanneer hij over de liquidatie van de hele post en van het hele bouwobject dacht?

— Is het te vergeven, dat honderden bouwarbeiders, die als soldaten aan het front van groot nut zouden zijn, als nutteloze mensen moesten leven? — vroeg Kotjenef verbitterd.

Zalkind keek naar Batmanof, die naast hem zat. Deze luisterde aandachtig en rustig, zonder een woord van de rede te missen. Tanja Wasiltsjenko was over Kotjenefs betoog niet te spreken.

— Tegen wie heeft hij het? — vroeg zij niet begrijpend.

En nu zond zij een briefje naar het presidium, met het verzoek haar het woord te geven.

— Het woord is aan kameraad Smortsjkof, daarna aan Wasiltsjenko, — verklaarde Zalkind glimlachend.

De chauffeur bleef niet lang op het podium, Tanja had zelfs geen gelegenheid een schema van haar rede op papier te zetten.

— Ik begrijp onze voornaamste wintertaak als volgt, — zei Smortsjkof: — Wij moeten de buizen tegen de lente langs het traject vervoerd hebben. Hiervoor zijn natuurlijk perfecte auto's en bekwame chauffeurs nodig. Auto's en chauffeurs hebben wij, aan de wegen wordt gewerkt, zij zullen weliswaar niet ideaal zijn, want wij moeten binnen de grenzen der mogelijkheden blijven. Maar ook hiermee kan alles mislukken.

— Waarom? — vroeg Batmanof van achter de bestuurstafel.

— Het is moeilijk, erg moeilijk in de winter, bij strenge vorst, terwijl de wegen voortdurend insneeuwen, zware vrachten over een grote afstand te vervoeren. En met de buizen zal dat eenvoudig een marteling zijn. Hebt u ze gezien? Elke buis is een monster van elf meter lengte en weegt duizend kilo. Stel u een paar van zulke dingetjes voor op een auto, en dan moeten ze over een slechte weg een honderd kilometer veilig vervoerd worden. Een lief karweitje!

— Twijfelt u aan de uitvoerbaarheid ervan? — vroeg Batmanof.

— Nee, daar twijfel ik niet aan, — antwoordde de chauffeur snel. — Alleen moeten wij alle chauffeurs aantonen, dat deze opdracht uitvoerbaar is.

— Hoe moeten we dat doen?

— Ik stel voor met een auto van het ene eind van het traject naar het andere te rijden, ongeacht het weer en de toestand van de weg. Indien men het mij toestaat, neem ik het op mij om een volgeladen vrachtwagen van Nowinsk naar de Straat van Dzjagdin te brengen. Ik geef op deze partijconferentie mijn woord als communist, dat ik dit zal volbrengen. En mijn kameraad, de tractorist Silin, heeft mij verzocht de vergadering mee te willen delen, dat hij op zich neemt een dergelijke tocht per tractor te doen.

Smortsjkofs woorden werden met applaus beantwoord. Als eerste klapte de directeur van het bouwbedrijf in zijn handen.

Tanja's verschijning op de tribune verwekte gejuich: velen kenden haar en wachtten met belangstelling op wat zij te zeggen had. De rede van Wasiltsjenko was een verrassing, en niet alleen voor Batmanof.

— Kameraad Kotjenef heeft hier met edele verontwaardiging over het hoofdkantoor gesproken, — zo begon Tanja. — Maar het is mij niet duidelijk, welke directie hij bedoelde. De nieuwe of de oude? Indien hij die van Sidorenko op het oog had, kan ik zijn verklaring onderschrijven. Wij hebben allen door bittere ervaringen ondervonden, wat een slechte directie betekent. Van de oude directie, onzaliger nagedachtenis, hebben wij heel wat te verduren gehad! Niemand zal een goed woord ter verdediging zeggen. Heeft Kotjenef over dat hoofdkantoor gesproken?

Tanja zweeg even, en uit het geroezemoes klonken uitroepen:

— Stel je niet aan, Wasiltsjenko, jij weet heel goed, wie hij bedoeld heeft. Allicht, hij heeft het over het oude hoofdkantoor gehad!

— Het oude? Goed! Maar waar dient het toe over het oude kantoor te praten, nu het helemaal niet meer bestaat? Volgens mij heeft het absoluut geen zin oude koeien uit de sloot te halen. Kameraad Kotjenef komt wat laat met zijn klachten! Kennelijk heeft hij over de nieuwe directie tot dusver niets te zeggen. Laat mij dit tekort aanvullen.

In de zaal klonken gelach en uitroepen:

— Vooruit, Tatjana Petrowna!

— Zij heeft de manieren van een geboren redenaar, — boog Batmanof zich naar Zalkind over.

— U kunt het misschien vreemd vinden, kameraden, — vervolgde Tanja, — maar mijn rede is een pleidooi. Ik wil een goed woord over het nieuwe hoofdkantoor zeggen.

En Tanja vertelde, hoe zij naar Nowinsk was gekomen om te vechten voor haar voorstel en voor het traject in het algemeen. Hoe het arbeidsplan, de strategie en tactiek van de staf van Batmanof voor een voorbereiding op grote schaal van het bouwbedrijf zich voor haar hadden ontsloten.

— Wij zijn gewend minachtend de schouders op te halen voor de mensen van het kantoor. — Bij deze woorden haalde Tanja inderdaad minachtend haar schouders op. — Maar dan slaan wij op het ogenblik de plank ver mis! Wij hebben nu een staf, die goed weet te bevelen en streng weet te eisen.

Onder het rumoer van het applaus boog Zalkind zich naar Batmanof over en zei met onverholen enthousiasme:

— Zulke dingen gebeuren er in ons leven, mijn beste! Niet zoals je verwacht, maar veel beter, verstandiger!

Tanja liep naar haar plaats terug, terwijl zij lachte en onderweg grapjes maakte met de afgevaardigden. Batmanof volgde haar met vriendelijke blik. Onverwacht verzocht Wasili Maximowitsj Zalkind hem het woord te geven voor een korte buitengewone verklaring.

— Ik ben Tatjana Petrowna innig dankbaar voor haar vurige verdedigingsrede, — verhief Batmanof zich achter de tafel. — Maar ik wil op mijn beurt iets zeggen ter verdediging van kamerad Kotjenef en de anderen, die scherpe critiek hebben geleverd. Wij zijn de erfgenamen van het oude hoofdkantoor en wij kunnen hun schulden en hun fouten niet van ons afschuiven. Spreekt vrijmoedig uw critiek uit.

Wasili Maximowitsj ging weer zitten en keek met half toegesnepen ogen naar Zalkind. Deze glimlachte. De partijorganisator was tevreden: alles ging goed. De betrekkingen tussen de mensen waren opgeklaard, hun vriendschap was gesterkt. Alexej Kofsjoef had hem verheugd door zijn eerlijke, oprechte relaas over de successen en mislukkingen in het werk aan het project. Gretsjkin verweet de leiders van de nabije posten kort en krachtig hun systeemloze indeling der werkkrachten. Rogof deelde zijn bevindingen bij de organisatie van de post op de linker oever mee en opperde een goed idee: dat men de Nanajers en de gehele bevolking langs de Adoen op grotere schaal aan het bouwobject moest verbinden.

Vertegenwoordigers van een pas uit Roebezzjansk aangekomen nieuwe groep arbeiders kwamen de conferentie een groet brengen. Uit hun naam sprak de oude grondwerker Ziatjkof. Na hem hield de secretaris van de partijorganisatie van de derde post, Tjomkin, een rede. Hij roerde de belangrijke kwestie aan van de plaats van de chef in het grote collectief, van zijn werkwijze en zijn betrekkingen met de partijorganisatie.

Tjomkin, een man van kleine gestalte, was achter het spreekgestoelte nauwelijks zichtbaar. Terwijl hij zijn dunne, lichte haar aan weerszijden van zijn rechte scheiding gladstreek, beklagde hij zich over Jefimof, de chef van zijn post. Tjomkin had een vreemde wijze van spreken: met een zachte, nauwelijks hoorbare en zijge stem.

— Alles heeft de chef onder zijn beheer genomen. Dag en nacht is hij aan het schreeuwen en tieren. Niemand vertrouwt hij, hij wil alles zelf behandelen. Hij luistert naar geen mens. Het bevel over de verhuizing naar de linkeroever heeft hij op zijn manier uitgevoerd: de arbeiders heeft hij erheen gezonden, maar zelf is hij met zijn kantoor en alle vitale ondernemingen op de oude plaats gebleven. Naar de partijconferentie is hij niet toegekomen: hij heeft geen tijd, je kunt het werk toch zo maar niet in de steek laten? Wat is er met hem gebeurd? Ik heb met hem vóór de oorlog gewerkt, toen was hij een heel ander mens, wij leefden in volkomen harmonie. En nu hebben wij de heftigste ruzies.

—Wij kunnen ons voorstellen, hoe dat toegaat: hij schreeuwt natuurlijk en jij bent niet te verstaan! — werd er uit de zaal geroepen.

Zalkind kon niet nalaten te glimlachen, al vatte hij Tjomkins woorden ernstig op. Hij kende Jefimof van zijn werk in Nowinsk en de opmerkingen van Tjomkin hadden hem onaangenaam getroffen.

„Onverwijld naar Jefimofs post gaan,” — noteerde de partijorganisator voor zichzelf. Zalkinds conferentiebloccnote stond vol van dergelijke aantekeningen. Iedere rede riep steeds weer nieuwe gedachten op. „Wat is dit bouwobject een reusachtige en ingewikkelde zaak,” — dacht Zalkind met ongerustheid en tegelijkertijd met voldoening bij zichzelf en hij kwam tot de conclusie, dat hij het partijcomité van het district en het centrale partijcomité in Moskou moest verzoeken hem te ontslaan van zijn verplichtingen als secretaris van het stedelijk partijcomité. Het was onmogelijk het werk verder te combineren.

De conferentie werkte twee dagen lang. Zij werd beëindigd met het besluit van de afgevaardigden tot een brief aan kamerad Stalin, waarin zij hun woord als communisten gaven, dat zij de regeringsopdracht betreffende de aanleg van de pijpleiding in het Verre Oosten binnen de gestelde termijn zouden volbrengen.

Waarom ben je zo harteloos, dokter? Ik kan niet achterblijven, terwijl mijn makkers vertrekken. Wij willen allemaal bij elkaar zijn. Zeven November willen wij al op de post zijn, wij willen ons plan volbrengen. En zo verliezen wij maar tijd. Ik moet gaan. Bemoei je er niet mee.

— Ik heb het goed met je voor, — trachtte Rodionowa hem te overtuigen.

— Ik kan het wel zonder die goede bedoelingen van jou stellen, dan gaat het maar slecht.

De mensen, die al voor het vertrek gereed stonden, luisterden naar de woordenwisseling en lachten.

— Laat hem toch gaan, er zal hem niets overkomen! — pleitte Remnjef voor zijn kameraad.

— Dat is Oemara Mahomed, lasser. Ik laat hem niet vertrekken, hij is verkouden. Hij maakt schandaal, — zei Olga tot Kofsjof, die juist op haar toetrad.

— Onzin, ik ben helemaal niet ziek, ik ben helemaal niet verkouden. Zeg haar, kameraad ingenieur, dat zij zich er niet mee bemoeit. Aan het front houden ze je ook niet uit de strijd, omdat je niest of hoest.

Oemara had zich reeds aan Kofsjof vastgeklampt door diens blik met zijn kleine, fonkelende oogjes te vangen. Alexej bekeek de lasser nauwkeurig: hij was warm gekleed in een nieuw, gewatteerd costuum.

— Laat hem maar gaan, ik neem de verantwoording op mij. Als hij ziek wordt, dan zal ik hem wel beter maken, wanneer ik naar de zeestraat kom.

— Dank je wel, ingenieur! Dat zal ik nooit vergeten. Dank je wel, hoor! — riep Oemara Mahomed uit, waarna hij zijn plunjezak oppakte of hij niets woog, en als eerste naar de vrachtauto's snelde.

De mannen namen plaats in tien overdekte trucks. Vlak voor het vertrek der colonne kwam Zalkind in een personenwagen aanrijden. Hij had een schapenpels en bontlaarzen aan. De partij-organisator bleek van plan te zijn zich naar de derde post te begeven. Tjomkin ging met hem mee. Zalkind bracht zijn auto in de garage en klom samen met Tjomkin in een truck bij de arbeiders. De zware wagens zetten zich op het ijs traag in beweging. Oemara Mahomed stak zijn hoofd uit de truck en riep Olga toe:

— Dokter, hallo! Kom eens bij mij op bezoek op de post. Ik zal blij zijn! Dan kun je eens kijken, hoe ik aan het lassen ben, daar zul je het warm van krijgen. En dan kun je op mijn gezondheid letten. Kom vooral, ik zal naar je uitzien!

Alsof zij luisterden naar Oemara's woorden, liepen Alexej en

Olga een eindje achter de auto's aan. Olga scheen in een sombere stemming te zijn. Alexej wilde haar niet naar de reden vragen; sedert die heuglijke avond hadden zij elkaar niet gezien.

— Ik moet met u spreken, — zei Olga onzeker, terwijl zij haar grote, treurige ogen naar hem ophief. Met haar kap met de lange oorkleppen leek zij een jong meisje. — Ik moet dringend met u spreken.

— Goed.

— U bent ons vergeten. Serafima heeft het meer dan eens over u gehad. Zij en Beridze zijn net kinderjuffrouwen. Zij hebben er allebei behoefte aan over iemand te moederen. Ik heb u die avond schrik aangejaagd, daarom komt u niet, nietwaar? U moet niet bang voor mij zijn. — Er schitterde iets spottends in haar ogen. — Ik verwacht u.

Zij glimlachte en versnelde haar pas. Daar hij niet goed wist wat hij moest doen, ging Alexej Filimonof zoeken, maar Olga riep hem.

— Alexej Nikolajewitsj, neem mij niet kwalijk. Ik ben een beetje van streek en zeg niet wat ik bedoel. Ik heb uw steun nodig. U hebt mij beloofd mij te steunen, weet u nog? Wel, nu vraag ik u er al om. — Zij haalde haar verbonden hand uit haar want en raakte zijn borst aan. — Ik heb buiten u niemand om raad te vragen. Voor Beridze schaam ik mij om een of andere reden. Tanja begrijpt mij hierin niet geheel. Rogof is gisteren vertrokken, hem kun je dat trouwens niet dadelijk zeggen. In u heb ik vertrouwen...

— Gisteren werd ik door een kennis, Chmara, opgebeld. Een vriend van mijn man. Ik ken hem uit Roebezjansk. Een duister, slecht man! — Olga huiverde. — Hij vertelde mij, dat mijn man Konstantin Rodionof.... op weg naar het front.... plotseling is gestorven....

Zij greep naar haar keel. Kofsjof pakte haar hand.

— Wees kalm, Olga Fjodorowna.... U bent sterk....

— Nee, nee. Ik weet niet, of hij dood is, of....

— Maar u zegt zelf....

— Toen Chmara het mij vertelde, was ik onthutst. Hij riep mij een keer of vijf, voor ik tot bezinning kwam. Daarna hadden wij een stompzinnig gesprek. Ik hield vol: „Dat kan niet waar zijn!” En hij: „Waarom niet? Alle mensen zijn sterfelijk...”

Alexej luisterde opgewonden naar haar, terwijl hij haar hand niet losliet.

— Ik geloof niet, dat hij dood is. Er is hier iets vreemds. Iets vreemds en iets vreselijks! Het is verschrikkelijk, indien hij gestorven is, maar het is nog erger, dat ik het niet geloof! Chmara zou vanavond laat naar mij toe komen.

Filimonof kwam op hen af.

— Ik kom vanavond beslist bij u, — zei Alexej tot Olga.

In hun met olie besmeurde bontjerkers wachtten de tractoristen bij de werkplaats op Kofsjof en Filimonof.

— Vooruit! — riep Filimonof. — De „slakken” starten, zodra wij ze gecontroleerd hebben.

De ijzers van de zwaar beladen, met geteerd zeil overdekte aanhangsleden knarsten. De een na de ander zetten de tractors, ratelend met hun rupsbanden, zich in beweging en begaven zich op de ijsweg. Zij moesten de lading over een afstand van honderd tot tweehonderd kilometer naar de posten vervoeren.

De vier „slakken” bleven achter, zo noemde men op de Start de grote, overdekte, houten aanhanghuisjes op ijzers. Zij hadden alle een deur en twee raampjes, en op het dak stond een schoorsteentje met een kap er op.

Volgens een idee van de tractorist Silin was de aan een tractor gekoppelde „slak” voorbestemd voor de dienst op het ijstraject. De tractorist en zijn assistent moesten de weg in berijdbare toestand houden en de auto's ingeval van averij te hulp komen. Het huisje kon dienen als werkplaats, als woning en als magazijn.

Bij een der „slakken” zat Silin, een ineengedrongen jongeman met een open gezicht en kleine sluwe ogen, op Kofsjof en Filimonof te wachten.

— Wel, uw verplaatsbare huisjes zijn gereed, — zei Kofsjof tegen hem. — Laten wij eens zien, hoe zij zich onderweg houden. Smortsjkof vertrekt vandaag, daarna komt de beurt aan u.

— Ik kan dadelijk vertrekken, als het moet. . . .

Het voorstel van Smortsjkof en Silin over hun tocht langs het gehele traject met een vrachtwagen en een tractor was aangenomen, en een paar dagen lang hadden de chauffeurs en de tractorist zich zorgvuldig op hun moeilijke expeditie voorbereid.

— Laat je woning eens zien, Silin. — zei Filimonof.

De tractorist liep het houten trapje op en ging de „slak” binnen. Achter hem traden met gebogen hoofd, om niet tegen de zoldering te stoten, de ingenieurs binnen. In het huisje rook het naar pas geschaafde planken, ijzer en sjtsji*. Met hun drieën konden zij zich hier roeren noch keren. De kleine ruimte werd in beslag genomen door twee bedden. — het ene boven het andere, als in een slaapwagon, — een potkacheltje met een kniepijp, een schaafbank en bankschroef, twee krukjes, kisten met levensmiddelen, kolen en hout, allerlei ijzeren benodigdheden, kisten met gereedschap en met reserve-onderdelen.

* Koolsoep; Russisch nationaal voedsel (vert.).

Silin, die de ingenieurs was voorgegaan, trachtte zijn kleine huisje nog wat op orde te brengen; hij schoof met zijn voet een of andere zak onder de brits, haalde een schaalje en brood van de schaaftank en legde de deken op zijn bed recht.

— Neemt u mij niet kwalijk, ik wist niet, dat u belang zou stellen in het intérieur, verontschuldigde de tractorist zich.

— Maak je voor ons de zaak aan kant? Voor jezelf kan het ook geen kwaad het hier netjes te houden, — lachte Filimonof.
— Wij blijven hier nog wat zitten, rijd ons eens naar het technische centrale dépôt.

Silin liep naar buiten en een ogenblik later zette de tractor zich met veel geraas in beweging. Het huisje trilde en knarste, er werd een paar maal aan gerukt, en het verschoof. Kofsjoef en Filimonof vielen bijna om door de stoot. Zij gingen zitten op de krukjes bij het kacheltje, waarin kolen lagen te vlammen, en keken elkaar aan als treinreizigers, die tegenover elkaar zijn komen te zitten en nog geen kennis hebben gemaakt. In werkelijkheid waren de ingenieurs in korte tijd bevriend geraakt en, daar zij in hun werk veel met elkaar te maken hadden, was het hun gewoonte geworden veel samen te doen of met elkaar te beraden. De „slak” was een van de vele technische vervolmakingen, die op het bouwbedrijf waren ingevoerd. Nu moest eigenlijk blijken, of ze voldeed.

— Het is een deugdelijk ding, — zei Alexej. — Wij zullen er nog een paar zo maken. Wij moeten alleen goed overdenken, hoe wij de rommel binnenin moeten neerzetten. Alles is ondersteboven getuimeld.

— Zullen wij een stukje eten? — vroeg Filimonof, en hij haalde uit de zak van zijn bontjekker in krantenpapier gewikkelde sneden brood.

Zij kauwden energiek het koude brood met hard geworden zalmkaviaar en spraken over het lassen van buizen in de winter. De voormalige hoofdingenieur Groebiski had, zich beroepend op technische autoriteiten, steeds pogen aan te tonen, dat het lassen van buizen in de winter ontoelaatbaar is. De in de winter bij lage temperatuur gemaakte lassen zouden in de zomer sterker de inwendige spanning in het metaal voelen als gevolg van het temperatuurverschil. Hierdoor zou de hechtheid van de pijpleiding verminderd worden en zouden de naden onder de hoge druk van de ingepompte petroleum kunnen gaan werken.

Deze motieven hadden Alexej overtuigend toegeschenen. Daar hij de gedachte in de winter te lassen toch niet wilde loslaten, had hij voorgesteld betere omstandigheden daarvoor te zoeken. Zonder tevoren hierover met Beridze te spreken, had hij de technische zijde van het lassen in de winter uitgewerkt.

— Hij moet helemaal tot de zeeëngte rijden. Er is niet eens een weg daar naar toe.

— Hij sleept die buizen toch zeker niet tot het eind toe mee?

— Nee, waarom zou hij! De buizen lost hij op de zevende post en daar neemt hij een gewone vracht op zijn wagen.

— Een gewaagde onderneming!

— „Gewaagd!” Er zijn bij ons onder de chauffeurs helden, die een tocht van tweehonderd kilometer niet eens aandurven. Zij verzinnen allerlei uitvluchten om maar niet te gaan. Ze hoeven niet te proberen er onder uit te komen, wanneer Smortsjkof eenmaal de afstand over het hele traject heeft afgelegd!

— Nu, kameraad Smortsjkof? — vroeg Filimonof, terwijl hij naar de auto toeliep.

— Ik ben klaar, ik wacht op uw bevel, — antwoordde de chauffeur.

— Wel, vertrekt u dan maar.

— Ik wens u van ganser harte succes! — Alexej stak de chauffeur zijn hand toe. — Ik hoop u aan de zeestraat weer te ontmoeten.

Smortsjkof nam afscheid van de ingenieurs en zijn kameraden, klom in de cabine, riep zijn maat en schakelde zacht de versnelling in. De wagen worstelde een ogenblik met het gewicht van de aanhangslede en trok haar toen met zichtbare inspanning van haar plaats. Het profiel van Smortsjkof, die strak voor zich uit keek, gleed langs de ogen der ingenieurs heen. Met zijn muts met oorkleppen op leek hij op een piloot.

Zoals men op de Start ook gezegd had, was het eerste stuk van de weg over de Adoen volkomen berijdbaar. De auto's van de colonne van Gontsjaroek bereikten tegen de nacht de derde trajectpost, het doel van Zalkind. Onderweg had de partij-organisator de tijd niet verloren laten gaan: door van de ene wagen in de andere over te stappen, had hij met zijn medereizigers kennis gemaakt, hij had hun verteld van het bouwobject en hun antwoord gegeven op ontelbare vragen.

De mensen gedroegen zich als een gezin, dat van woonplaats verandert: de bezorgdheid om Moskou en het bewustzijn, dat zij zich in deze barre tijd voor een gemeenschappelijke taak verenigd hadden, had hen verwant gemaakt. Niet zonder reden wachtten zij in zulk een hoopvolle spanning op de antwoorden van de partij-organisator, elk van hen was ook persoonlijk verbonden met de gevechten in het Westen. De zoon van de oude Ziatjkof streed bij Leningrad, zijn jongste broer aan de Zwarte Zee. Gontsjaroek's ouders en zusters waren in de Oekraïne

Om de inwerking van de koude buitenlucht op het metaal te vermijden, had Kofsjof besloten het laswerk te verrichten in bijzondere, verplaatsbare, gedeeltelijk uit elkaar te nemen hokjes met inwendige luchtverwarming. Dit idee had ook Filimonof toegejuicht.

Het kwam echter geheel anders uit. Beridze had dadelijk het lassen in afgesloten ruimten afgekeurd en gemakkelijk aange-toond, dat zulks noch technisch noch economisch lonend was. Groeb'ski's overwegingen had hij ingenieurslatijn genoemd, daar de winter volgens zijn mening geen invloed had op de hechtheid der lassen. Ja, hij had Kofsjof tenslotte nog een uitbrander gegeven voor tijdverspilling aan zinloze ontwerpen. Alexej vertelde nu zonder verbittering, zelfs met zichtbare voldoening, over zijn gesprek met de hoofdingenieur.

Het geknars en geschok van de „slak” hielden op. De ingenieurs gingen naar buiten. Door de weerkaatsing van het zonlicht op de sneeuw, hetgeen ondraaglijk was na het halfdonker, knipperden zij met hun ogen.

Silin kwam op hen toe en verwachtte een woord van lof. Alexej zei:

— De „slak” is goed. Maak u klaar voor vertrek.

In het technische dépôt was men bezig met het laden van de buizen. Ze lagen in stapels op stellages, die zich over een afstand van een kilometer langs de oever uitstrekten. Er reden auto's met aanhangsleden naar de stellages en zij hielden stil om geladen te worden. Twee arbeiders schoven de dikke steunpijlers van de aanhangslede weg. Twee anderen bevestigden aan weerszijden van de buis haken en sleepten haar over schuin lopende rails. Als de loop van een groot kanon gleed de buis knarsend en snerpend over de rails en kwam zonder haperen op de laadbak van de slede terecht. Op elke wagen werden vier buizen geladen.

— Nu gaat het een beetje anders dan vroeger: in drie minuten is het gebeurd, — zei Alexej, die het laden op zijn horloge volgde. — En erg makkelijk, eerst versjouwden ze die dingetjes op hun rug!

— Laten wij naar Smortsjkof toegaan, hij is hier, — stelde Filimonof voor.

Met een bezorgd gezicht inspecteerde de chauffeur grondig en kennelijk niet voor de eerste keer de aanhangslede, de ijzers, die een vracht van vijf buizen droegen, en de bevestiging van de slede aan de auto.

Rondom stonden in afwachting andere chauffeurs, Smortsjkofs kameraden. Zij waren in gesprek gewikkeld.

— Hij moet helemaal tot de zeeëngte rijden. Er is niet eens een weg daar naar toe.

— Hij sleept die buizen toch zeker niet tot het eind toe mee?

— Nee, waarom zou hij! De buizen lost hij op de zevende post en daar neemt hij een gewone vracht op zijn wagen.

— Een gewaagde onderneming!

— „Gewaagd!” Er zijn bij ons onder de chauffeurs helden, die een tocht van tweehonderd kilometer niet eens aandurven. Zij verzinnen allerlei uitvluchten om maar niet te gaan. Ze hoeven niet te proberen er onder uit te komen, wanneer Smortsjkof eenmaal de afstand over het hele traject heeft afgelegd!

— Nu, kameraad Smortsjkof? — vroeg Filimonof, terwijl hij naar de auto toeliep.

— Ik ben klaar, ik wacht op uw bevel, — antwoordde de chauffeur.

— Wel, vertrekt u dan maar.

— Ik wens u van ganser harte succes! — Alexej stak de chauffeur zijn hand toe. — Ik hoop u aan de zeestraat weer te ontmoeten.

Smortsjkof nam afscheid van de ingenieurs en zijn kameraden, klom in de cabine, riep zijn maat en schakelde zacht de versnelling in. De wagen worstelde een ogenblik met het gewicht van de aanhangslede en trok haar toen met zichtbare inspanning van haar plaats. Het profiel van Smortsjkof, die strak voor zich uit keek, gleed langs de ogen der ingenieurs heen. Met zijn muts met oorkleppen op leek hij op een piloot.

Zoals men op de Start ook gezegd had, was het eerste stuk van de weg over de Adoen volkomen berijdbaar. De auto's van de colonne van Gontsjaroek bereikten tegen de nacht de derde trajectpost, het doel van Zalkind. Onderweg had de partij-organisator de tijd niet verloren laten gaan: door van de ene wagen in de andere over te stappen, had hij met zijn medereizigers kennis gemaakt, hij had hun verteld van het bouwobject en hun antwoord gegeven op ontelbare vragen.

De mensen gedroegen zich als een gezin, dat van woonplaats verandert: de bezorgdheid om Moskou en het bewustzijn, dat zij zich in deze barre tijd voor een gemeenschappelijke taak verenigd hadden, had hen verwant gemaakt. Niet zonder reden wachtten zij in zulk een hoopvolle spanning op de antwoorden van de partij-organisator, elk van hen was ook persoonlijk verbonden met de gevechten in het Westen. De zoon van de oude Ziatjkof streed bij Leningrad, zijn jongste broer aan de Zwarte Zee. Gontsjaroek's ouders en zusters waren in de Oekraïne